

BORÅS STAD

Budget 2024 - Planeringsunderlag

Miljö- och konsumentnämnden

Innehållsförteckning

1 Inledning	3
2 Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys	4
3 Nämndens uppdrag och ansvar	6
3.1 Nämndens grunduppdrag.....	6
3.2 Uppdraget som arbetsgivare	14
3.3 Mänskliga rättigheter	14
3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar	15
3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar.....	20
4 Kommunfullmäktiges fokusområden	21
4.1 Ett Borås med trygga och hälsosamma individer genom hela livet	21
4.2 Hälsosamma arbetsplatser och hållbart arbetsliv	22
4.3 Ett Borås som verkar för förebyggande arbete, integration och trygghet.....	22
5 Resurser	23
5.1 Resultat	23
5.2 Ekonomiska förutsättningar	23
5.3 Verksamhet 2024	25
6 Investeringar	31
6.1 Sammanställning Investeringsvolymer	31
6.2 Investeringar som löper över flera år	33

1 Inledning

Miljö- och konsumentnämnden har en viktig roll i arbetet för att Borås Stad ska vara en trygg och ledande miljökommun.

I stora drag bidrar Miljö- och konsumentnämnden till detta genom miljötillsyn, livsmedelskontroll, tobakstillsyn, alkoholtillsyn, miljöövervakning, miljö- och naturvårdsarbete samt rådgivning. Dessa ansvarsområden behöver prioriteras och utvecklas i syfte att säkerställa boråsarnas hälsa och säkerhet, en effektiv och hållbar samhällsplaneringsprocess, hållbar och säker livsmedelsförsörjning, lika och rättvisa regler för företag i Borås samt för att motverka brottslighet.

Utöver detta bidrar Miljö- och konsumentnämnden med viktig rådgivning till stadens invånare i form av konsumentrådgivning, budget- och skuldrådgivning och energi- och klimatrådgivning vilket leder till en sundare och mer välmående stad.

Nämnden har i många år haft en ansträngd ekonomi och hög personalomsättning, vilket gjort att några av förvaltningens avdelningar inte klarat av att genomföra all den verksamhet nämnden är ålagd att genomföra. Detta har lett till kritik från Länsstyrelsen och stora kontrollskulder. Samtidigt ökar behoven och förväntningarna från omvärlden på rådgivning och stöd.

Nämnden står inför stora utmaningar 2024 då samtliga kostnader stiger. Miljö- och konsumentnämndens budget består dock till största delen av personalkostnader, vilket gör att det är svårt att hitta lämpliga besparingsåtgärder. Utan personal kan nämnden inte genomföra sitt uppdrag eller dra in de intäkter som budgeterats för. Tvärtom ser nämnden ökade krav inom dess ansvarsområden som måste hanteras.

För att säkerställa nämndens uppdrag äskar Miljö-och konsumentnämnden en utökning av budgetramen för verksamhetsåret 2024:

- **4 000 tkr** för fortsättning av myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet. Nämnden har fått medel för detta i projektform 2021-2023. Nu önskar nämnden att detta blir en permanent del av Miljöförvaltningens verksamhet. Läs gärna "Rapport för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete och förslag på fortsättning efter 2023" för att veta mer om vad projektet bidragit med hittills.
- **200 tkr** utökat anslag Naturvårdsfonden. Varje år får Miljöförvaltningen 200 000 kronor i anslag till fonden, som fördelas till olika naturvårdsprojekt. Denna summa har inte förändrats under de 17 år som fonden funnits. Samtidigt har inflation lett till ökade kostnader i samband med naturvårdsåtgärder.
- **650 tkr** för tjänst inom administrationen för att bibehålla möjligheterna till kvalitetsutveckling och digitalisering.
- **800 tkr** för att bemanna upp inom livsmedelskontrollen och därmed göra det möjligt att utföra myndighetsuppdraget i enighet med gällande lagstiftning.
- **300 tkr** för konsulttjänst till ansvarsutredningar inom MIFO (förorenade områden).
- **200 tkr** för abonnemangskostnader och kapitalkostnader avseende digitalisering av förvaltningens IT-system som uppkommer till följd av beviljad investering 2023.
- Miljö- och konsumentnämnden har under 2023 haft ett uppdrag att följa eventuellt ökade behov av budget- och skuldrådgivning och rapportera detta till Kommunstyrelsen. Stadens ledning har varit beredd att föreslå förstärkning av nämndens budget om behov uppstår under året. Konsument Borås önskar förlängning av uppdraget för år 2024 då vi lever i en oviss

framtid och vet inte med säkerhet hur behovet av budget och skuldrådgivning ser ut och utvecklar sig framåt.

2 Möjligheter, utmaningar och risker - Omvärldsanalys

Myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet

Myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet är ett projekt som löpt under tidsperioden år 2021-2023. För att göra långsiktig skillnad är det dock viktigt att projektet bevaras och inte upphör vid utgången av 2023. Malmö, Göteborg och Helsingborg har liknande samverkan och har sett goda resultat av detta arbetssätt. Borås har haft en dragning för tio andra kommuner och berättat om projektet. Flera av de kommunerna är nu också på gång att starta liknande verksamhet. Den här typen av samverkan kommer bli allt viktigare och allt vanligare i framtiden. Om Borås väljer att inte fortsätta med myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet riskerar staden att denna osunda verksamhet ökar. Att kriminella aktörer startar och driver företag är en problematik som medför enorma kostnader för kommunerna och samhället i stort. Arbetet med Myndighetssamverkan Borås är oerhört viktigt för tryggheten i staden och för medborgarna och bör bli ett permanent inslag i Miljöförvaltningens arbete, därför äskar nämnden 4 mnkr i utökad ram för att fortsätta arbetet.

Att arbeta med dessa frågor är dock en utmaning i sig. Vi vet av erfarenhet att arbetet mot osund konkurrens, fusk och organiserad brottslighet skiljer sig från det ordinarie tillsynsarbetet och att de medarbetare som verkar inom detta område behöver kompetenser utöver det som krävs för den ordinarie kontrollen. För att uppnå detta krävs kontinuerliga kompetenshöjande insatser. Arbetet kräver också rutiner och utbildningar om hot och våld för att trygga medarbetarnas arbetsmiljö. Även juridiska resurser krävs för att bevaka rättspraxis och hur vi kan utmana lagstiftningen för att på så sätt uppnå effektivare resultat.

Alkohol- och tobakstillsyn

Användningen av lustgas som berusningsmedel har ökat kraftigt, särskilt bland barn och unga. Regeringen har därför utsett en särskild utredare som ska se över vissa frågor inom alkohol- och tobaksområdet, bland annat regleringen av lustgas i berusningssyfte. Utredaren ska även analysera hur en effektiv och enhetlig tillsyn av alkohol och tobak kan uppnås. Utredningen ska redovisas senast den 31 oktober 2023 och därefter kan ny reglering komma att arbetas fram, vilket kommer att påverka tillståndsenhetens tillsyn. Signalerna som finns nu är att kommunen kommer få tillsyn även över lustgas som används som berusningsmedel. Denna tillsyn bör Miljöförvaltningen få ansvar för om så blir fallet.

Livsmedelskontroll

Från den 1 januari 2024 är efterhandsdebitering norm för livsmedelskontrollen. Det innebär att livsmedelsföretagen får betala sin kontrollavgift efter genomförda kontrollbesök istället för i början av varje kalenderår. Förändringarna innebär att rutiner och arbetssätt behöver ses över och justeras. Verksamhetsutövarna behöver informeras och medarbetarna bli trygga i att debitera rätt tid för utfört arbete. Genom att göra detta säkerställs livsmedelskontrollens intäkter och respektive företag betalar för arbetet utfört vid kontroll av deras verksamhet. Vi bedömer att övergången till efterhandsdebitering kommer att påverka med viss intäktsbortfall under 2024. Vi kommer därför under 2024 lägga mer tid på att följa att vi debiterar rätt för planerad och händelsestyrd kontroll. Vi kommer att följa upp arbetssätt och rutiner och därefter förtydliga eller justera vid behov.

En ny obligatorisk riskklassningsmodell för hur mycket kontroll ett livsmedelsföretag ska få gäller från och med 2024. Syftet med modellen är att skapa en mer enhetlig riskklassning och att styra kontrollen dit där den ger mest effekt. Under 2023 ska samtliga livsmedelsverksamheter klassas om i enlighet med den nya modellen vilket är ett omfattande arbete. Den nya modellen kommer att försena livsmedelskontrollens planeringsprocess för 2024 då det inte är förrän i slutet av 2023 som vi med större säkerhet vet hur modellen påverkar mängden planerad kontroll vi ska utföra. Vår bedömning är att andelen planerad kontroll kommer att minska med anledning av den nya riskklassningsmodellen och

att antal händelsestyrda kontroller kommer att öka.

Den nationella kontrollplanen för livsmedelskontroll styr och samordnar livsmedelskontrollen i hela livsmedelskedjan. För att bidra till att övergripande mål och effektmål uppfylls tas operativa mål för 3-årsperioder fram och för perioden 2023-2025 finns 20 nya beslutade mål. Att ta om hand och införa nya mål medför initialt visst extra arbete men ger därefter en verkningsfull och ändamålsenlig kontroll.

Nämnden har ansvar för kontroll utifrån lagstiftningen om material i kontakt med livsmedel. Under 2023 väntas föreskrifter om registrering av vissa kontaktmaterialverksamheter att träda i kraft. I dessa föreskrifter ställs krav på att tillverkare, förädlare och importörer av material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel ska anmäla sin verksamhet till kontrollmyndigheten för registrering. Registrering och riskklassning behövs för att vi som kontrollmyndighet ska kunna planera och utföra offentlig kontroll på dessa verksamheter. Livsmedelsverket kommer att ta fram en riskklassningsmodell specifikt för dessa verksamheter under 2023. Under 2024 ska samtliga kontaktmaterialverksamheter registreras och klassas enligt denna modell.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

Regeringsbeslut om skärpta regler för miljötillsyn för att främja en mer enhetlig och effektiv miljö- och hälsoskyddstillsyn i hela landet har resulterat i en nationell tillsynsstrategi. Strategin gäller 2022-2025. Krav ställs också på att utförd tillsyn följs upp i förhållande till den nationella strategin.

Svårighet att rekrytera miljöinspektörer är fortsatt en stor utmaning både i Borås och i övriga Sverige. Erfarna miljöinspektörer är eftertraktade av andra kommuner och privat sektor. Att ha tillräckliga resurser och stabilitet i arbetsgrupperna är avgörande för att möjliggöra god hälsa för boråsare och miljömässigt hållbar utveckling i Borås Stad. Effekterna av tidigare personalomsättning i kombination med otillsatta tjänster kommer fortsatt ha stor inverkan på hur mycket av tillsynsuppdraget som kan genomföras.

Förändringstakten i samhället samt nämndens ansvar för miljötillsyn och den lagstiftning som styr tillsynen är hög. Miljöbalken är en ramlag och dess tillämpning utvecklas i linje med samhällets utveckling. Då tillsynsvägledningen aldrig sträcker sig till att göra bedömningar i enskilda ärenden är tillsynsmyndigheternas kompetens och förmåga att göra väl avvägda bedömningar viktig. Detta kräver satsningar på kompetensutveckling av miljöinspektörerna för att ge förutsättningar att utföra effektiv, nationellt enhetlig och kvalitativ tillsyn. Personalens erfarenhet och kompetens har även det en påverkan på hur mycket av tillsynsuppdraget som kan genomföras.

Förändringar i taxan för att säkerställa att kunderna betalar för vad tjänsterna kostar inbegriper flera olika moment och är en flerårig process som kräver resurser, tid och kompetens. Detta i sin tur kräver ett grundligt genomarbetat behovsutredningsmaterial, korrekt dataunderlag och rätt systemstöd.

För att klara de nationella krav på saneringsarbetet av förorenad mark i kommunen krävs stöd i de ansvarsutredningar som ska genomföras. Ansvarsutredningar är komplext och för att kunna ta rätt beslut om utsedd ansvarig för en förorening fordrar arbetet stöd från jurist som är expert på ansvarsutredningar. För arbete med ansvarsutredningar äskar nämnden 300 tkr för konsulttjänst ansvarsutredningar inom MIFO (förorenade områden).

Konsument Borås

Tre av fyra svenska konsumenter får årligen problem med något de köpt. Antalet ärenden är relativt stabilt, men har på senare år blivit mer komplicerade och de som söker stöd behöver mer stöttning. Denna utveckling kommer troligtvis pågå framöver då de digitala marknaderna har gjort det enklare att handla samtidigt som köpprocessen blivit mer komplex. Aggressiv telefonförsäljning och situationer där konsumenter fastnar i felaktiga avtal är ett ökande bekymmer, särskilt utsatta grupper såsom äldre och språksvaga. Det är viktigt att ge skyndsamt rådgivning till de som behöver. Målsättningen är att återkomma inom 2-3 dagar, men i perioder har det visat sig vara svårt och det är även troligt att det kommer fortsätta under 2024. Med långa svarstider riskerar konsumenterna att hamna i kläm som samtidigt riskerar att urholka förtroendet för den kommunala servicen.

Många hushåll lever idag på marginalen och få har ett buffertsparande. Oron över privatekonomin är stor och många har idag svårt att klara månadens alla räkningar. Det gäller hushåll med små- såväl som höga inkomster. Med dagens bekymmersamma samhällsekonomiska läge med stigande inflation, ökade bolånekostnader och energipriser och livsmedelspriser är det därför troligt att det kommer vara fler personer som kommer vara i behov av rådgivning och ser ett ökat behov. Att få råd och stöd i ett tidigt skede innan problemen växer sig för stora är viktigt liksom att få råd och stöd när situationen är som allra svårast. Om ärendena ökar jämfört med idag finns det en risk för att det under perioder kommer vara svårt att hantera utan att lägga nya ärenden på kö.

Kriget i Ukraina och den nuvarande situationen avseende energiförsörjning i landet har medfört att energifrågor hamnat högt upp på agendan. Detta speglar sig i ökad belastning på energi- och klimatrådgivningen men även på konsumentrådgivningen och budget- och skuldrådgivningen.

Digitalisering, kvalitet och administration

Inom samtliga av nämndens ansvarsområden pågår ett omfattande digitaliseringsarbete från de centrala myndigheterna och EU. För att följa med i utvecklingen kommer det krävas ett alltmer aktivt deltagande med hög kompetens från kommunens sida för att säkerställa att de nationella systemen även tar hänsyn till lokala förutsättningar och behov. Användningen av olika digitala verktyg såsom t ex GIS krävs för att effektivisera och förbättra kommunernas arbete både inom fysisk planering, miljöövervakning samt inventeringar, tillsyn och kontroll.

Inom kvalitet finns ett stort behov att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och kvalitetssäkra arbetet kring verksamheternas rutiner och processer på förvaltningen. För att uppnå detta har målsättningen tidigare varit att i högre utsträckning implementera och använda sig av ledningssystemet Canea i organisationen. Arbetet kräver samordning något som idag saknas.

Det ekonomiska läget med åtstramningar och effektiviseringar i ekonomin samt minskad ram om 250 tkr inom förvaltningens administrativa delar gör att förvaltningen måste omfördela sina medel. De administrativa delarna har länge varit underdimensionerade utifrån att förvaltningen varit växande under flera år. Det rent administrativa stödet har, varit oförändrat i över 10 år medan nämndens uppdragen blivit fler och personalstyrkan i stort sett fördubblats från 40 till drygt 80 medarbetare. Detta har ställt och ställer höga krav på effektivitet och kunskap hos medarbetarna inom administrationen. Digitaliseringen medfört viss effektivisering, men kan inte täcka upp helt för det ökade behovet av administratörer. Förvaltningen behöver hitta en balans i medarbetarnas arbetsbörda och mer resurser behöver läggas på administration för att skapa god arbetsmiljö och rimlig arbetsbelastning. Effekten av detta blir att digitalisering och kvalitet måste minskas till förmån för de administrativa processerna. Detta för att förvaltningen skall kunna uppnå en ekonomi i balans. För att bibehålla möjligheterna till kvalitetsutveckling och digitalisering kommer nämnden att äska 650 tkr för en administrativ tjänst.

3 Nämndens uppdrag och ansvar

3.1 Nämndens grunduppdrag

Miljö- och konsumentnämnden ansvarar för Borås Stads myndighetsuppgifter inom miljö- och hälsoskyddsområdet. Myndighetsutövning och tillsynsarbete syftar till att skydda boråsarnas miljö, säkerställa boråsarnas hälsa och säkerhet, en effektiv och hållbar samhällsplaneringsprocess, lika och rättvisa regler för företag samt för att motverka brottslighet. Nämndens myndighetsutövning är en del av Sveriges myndigheter - regeringen, de statliga domstolarna samt de statliga och kommunala förvaltningsmyndigheterna.

Nämnden har speciella myndighetsuppgifter inom följande områden:

- miljöbalken med tillhörande lagstiftning som tillsynsmyndighet och prövningsmyndighet (undantag för strandskydd)
- livsmedelslagstiftningen och foderlagstiftningen

- förordningen om material och produkter avsedda att komma i kontakt med livsmedel
- lagen om animaliska biprodukter
- alkohollagen, lag om tobak och liknande produkter, lag om tobaksfria nikotinprodukter, lagen om handel med vissa receptfria läkemedel
- strålskyddslagen, lagen om skyldighet att tillhandahålla förnybara drivmedel och lagen om sprängämnesprekursorer
- lagen om skydd mot internationella hot mot människors hälsa

Nämnden ansvarar även för kommunens budget- och skuldrådgivning enligt socialtjänst- och skuldsaneringslagen, konsumentrådgivning samt energi- och klimatrådgivning.

Miljö- och konsumentnämnden ska svara för miljövärden och naturvårdsfrågorna i kommunen i den mån det inte ankommer på annan.

Nämnden ska genom kontakter och samarbete med organisationer, nämnder, skolor och genom allmän information skapa ett ökat medvetande om och kunnande i vardagsekonomi och konsumentfrågor inom kommunen.

Nämnden besvarar remisser från Spelinspektionen.

Uppdrag till nämnden från Kommunfullmäktige (genom budgetuppdrag):

- Miljö- och konsumentnämnden ska under 2023 följa eventuellt ökade behov av budget- och skuldrådgivning, rapportera till Kommunstyrelsen, och om så krävs är stadens ledning beredd att föreslå förstärkning av nämndens budget. (2023)
- Myndighetssamverkan med utökad tillsyn för att motverka organiserad brottslighet under 2021-2023 - ännu, i maj 2023, oklart om projektet avslutas helt eller om det blir någon form av fortsättning (2021)
- Inrätta och förvalta Borås Naturvårdsfond (återkommande, ledamöter väljs 2011)
- Arbeta med energi- och klimatrådgivning (2011, förutsätter finansiering av Energimyndigheten)
- Förmedling av studentboende hos privata uthyrare (2011)
- Tillhandahålla miljöutbildning samt stöd till Borås Stads politiker och anställda (2010)
- Arbete med hållbar utveckling (2011) inklusive
  - samordna luftvårdsarbetet och representera Borås Stad gentemot luftvårdsförbundet
  - samordna vattenvårdsarbetet och representera Borås Stad gentemot vattenråden
- Taxorna inom nämndens område ska så långt som möjligt utformas så att kunderna betalar vad tjänsterna kostar (2020)
- Rådgivning om hållbar konsumtion (2018)
- Inventering av förorenad mark (2020)
- I alla beslut och i allt arbete utgå från att hållbarhetsmålen i Agenda 2030 ska uppfyllas (2020)
- Arbete med strategiska åtgärder kring klimatförändringar med fokus vatten, inom miljövard och naturvård (2022)

Nämndens ansvarsområden styrs av lagar där EU-rätten gäller före nationell rätt och cirka 80 procent av svensk lagstiftning inom områdena har sitt ursprung i EU-lagar. Den påtagliga globala dimensionen i miljöarbetet, hälsoarbetet, klimatfrågan, de allt mer utsatta ekosystemen, befolkningsfrågan och de utmaningar som energiförsörjning ställer, gör att det behövs nya arbetssätt och nya sätt att organisera verksamhet.

Kommunfullmäktiges styrdokument i vilka Miljö- och konsumentnämnden (MKN) är/föreslås bli ansvariga eller delansvariga för:

- **Renhållningsordning (Avfallsplan och Avfallsföreskrifter, mars 2021- tills vidare). Mot en cirkulär och hållbar framtid – Gemensam avfallsplan 2021-2030**
För Bollebygd, Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn och Vårgårda med tillhörande arbetsfördelning inom koncernen, PM Ansvarsfördelning, KF nov 2021. Med

anledning av omorganisationen vid årsskiftet 2022/23 måste det utredas vilka av dessa områden som fortsättningsvis är nämndens ansvar.

- Matsvinnet ska minska med 50 % per invånare jämfört med 2021 (BEMAB, MKN)
- Konsumtionen av engångsartiklar i kommunens verksamheter ska minska jämfört med år 2022 (MKN, BEMAB, KS).
- Invånarnas förståelse om kopplingen mellan konsumtionsbeteende, avfallsmängder och miljöpåverkan ska öka jämfört med 2023 (MKN, BEMAB, KS).
- Invånarna ska ha en enkel och tillgänglig återanvändning av produkter (BEMAB, MKN)

Kommunfullmäktiges styrdokument där fördelningen mellan kommunstyrelsen, samhällsbyggnadsnämnden och miljö- och konsumentnämnden ses över under 2023:

- **Stadsbyggnadsprogram för Borås – Staden vid parken**
  - Delta i politisk referensgrupp – presidiet MKN
  - Delta i styrgrupp - förvaltningschef
  - Delta i projektgrupp förvaltningsövergripande – deltagare utses och beslutas av styrgrupp – Miljö- och naturvård/Miljötillsyn
  - Delta i delprojektgrupper – ansvarar för olika delprojekt och rapporterar till projektgruppen – Miljö- och naturvård/Miljötillsyn

Nämndens egna antagna styrande dokument

- **Naturvårdsprogram för Borås** (behöver aktualiseras och antas för hela staden)
- **Miljö- och konsumentnämndens handlingsplan** kopplad till Borås Stads Energi- och klimatstrategi

Åtaganden

Nämnden behöver kommunicera de åtaganden och vad staden förbundit sig till genom att Borås Stad antagit/anslutit sig till:

- Sveriges Ekokommuner (Sekom). Miljö- och konsumentnämnden representerar Borås Stad i föreningen inklusive att stå för avgiften för medlemskap.

3.1.1 Så här genomför nämnden sitt grunduppdrag under kommande år

Myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet

Myndighetssamverkan Borås har drivits av Miljöförvaltningen i projektform från 2021 på uppdrag av Kommunstyrelsen och avslutas den 31 december 2023. Tre årsarbetare har anställts för ändamålet att arbeta riktat med myndighetsgemensam tillsyn och kontroll. Sedan projektstart har Myndighetssamverkan Borås byggt upp ett stabilt samarbete med andra statliga och kommunala myndigheter och tillsammans med dessa arbetar vi för att Borås Stad som kommun försvårar för osund konkurrens, fusk och organiserad brottslighet.

Miljöförvaltningen har blivit en viktig samverkansaktör i relation till dessa myndigheter tack vare de lagstiftningar som vi arbetar utifrån, vilket möjliggör en ingång till nästintill alla verksamheter och branscher i staden. Genom samverkan har vi bland annat minskat tillgången till osäkra varor på marknaden, ökat tryggheten genom minskad tillgång till osäkra varor och tjänster, tillsett att oregistrerade verksamheter blivit registrerade, förbjudit olovliga boenden samt ökat kunskapen bland verksamhetsutövarna. När vi arbetar i samordnad regi lär vi oss även varandras verktyg, sanktionsmöjligheter, arbetsområden och bygger förtroendekapital vilket medför att vi uppnår ett mer effektivt resultat än om varje myndighet hade agerat ensam.

Arbetet är även väl förenligt med det lagkrav som, sedan den 1 juli 2023, ställs mot kommunerna att arbeta brottsförebyggande, se lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Miljöförvaltningen har genom Myndighetssamverkan Borås legat i framkant här, inte bara genom det arbete som bedrivs i Borås men också genom det kommunöverskridande nätverk som projektet startat

upp och där Jönköping, Linköping, Västerås, Örebro, Karlstad, Eskilstuna, Norrköping, Uppsala, Växjö, Göteborg och Botkyrka kommun ingår. Myndighetssamverkan Borås är en vägledande aktör för dessa kommuner i deras uppstart och arbete med myndighetsgemensam tillsyn.

Att kriminella aktörer startar och driver företag är en problematik som medför att kommunen på motsvarande sida behöver effektivisera och utöka sin tillsyn och arbetsmetodik. Kriminella aktörer skapar otrygghet i staden och denna kontroll behövs eftersom bland annat avfallsbrottslighet och ekonomisk brottslighet därutöver innebär enorma kostnader för kommunerna och samhället i stort. Ytterst påverkar detta medborgarna när pengar som skulle gått till exempelvis skolor, infrastruktur, vård och omsorg istället hamnar hos kriminella. För att motverka konsekvenserna av denna negativa utveckling behöver arbetet med Myndighetssamverkan Borås således fortsätta även efter projektet tar slut 2023 men utan medel kan inte Myndighetssamverkan Borås fortsätta sin verksamhet 2024 och framåt. Då kommer förvaltningen inte längre kunna motverka fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet. Ytterst ser vi konsekvenser för boråsarna och det sunda näringslivet i staden när oseriösa, kriminella aktörer får större möjligheter att verka på bekostnad av staden.

Läs gärna mer om vad projektet redan har åstadkommit under 2021-2023 i Rapport för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete och förslag på fortsättning efter 2023.

Tillstånd och Juridik

Tillståndsenheten arbetar främst med av att handlägga ansökningar om serveringstillstånd och tobakstillstånd samt utföra tillsyn avseende försäljning av folköl, e-cigarett, receptfria läkemedel, tobak och försäljning av alkohol på serveringsställen. Borås har ca 60 försäljningsställen av folköl, 80 st av tobak, 80 st av tobaksfria nikotinprodukter, 50 st av e-cigarett, 50 st av receptfria läkemedel och 100 st serveringsställen av alkohol. Målet under 2024 är att alla verksamhetsutövare med stadigvarande serveringstillstånd och försäljningsställen av ovanstående produkter ska få minst ett tillsynsbesök under året.

Under 2024 kommer avdelningen också fortsätta med att göra kontrollköp. Detta är en viktig del av avdelningens arbete för att motverka att minderåriga får tillgång till dessa produkter.

Avdelningen utför också granskningar i form av inre tillsyner. Den inre tillsynen är ett viktigt redskap i arbetet med att upprätthålla konkurrensneutrala villkor och motverka att organiserad brottslighet tar sig in i branschen. Under 2022 och 2023 har den inre tillsynen systematiserats och en form av tematillsyn har börjat användas. Avdelningen kommer att fortsätta med denna även under 2024. Målet med detta upplägg är att ha en mer effektiv och riktad inre tillsyn.

Juridikfunktionen ska vara ett stöd för hela förvaltningen i juridiska frågor, göra rättsutredningar och driva processer i domstol. För juridikfunktionen kommer fokus under 2024 också vara att utbilda förvaltningen i kommunallag och förvaltningslag, samt arbeta vidare med GDPR.

Livsmedelskontroll

Livsmedelskontrollen ska säkerställa att syftet med livsmedelslagstiftningen nås. Genom en verkningsfull kontroll på livsmedelsanläggningarna inom Borås Stad skapas förutsättningar för att konsumenterna får säkra livsmedel samt att informationen om livsmedlen är enkel och korrekt. Det är dock alltid verksamhetsutövarnas ansvar att följa gällande lagstiftning och att anmäla sin verksamhet till kontrollmyndigheten. En uppdaterad lista över registrerade verksamheter är en av grundförutsättningarna för att kunna utföra riskbaserad livsmedelskontroll. Lagstiftningen är därför utformad så att den som inte anmäler sin verksamhet ska betala en sanktionsavgift som tillfaller staten. Merparten av kontrollen är planerad. Vid en del av kontrollerna upptäcks brister som ger upphov till uppföljande kontroller och beslut. Händelsestyrda kontroller genomförs vid misstanke om matförgiftning, klagomål, larm enligt RASFF och iRASFF eller andra tips.

Kontrollen planeras utifrån den nationella kontrollplanen, Livsmedelsverkets vägledning om riskklassning, erfarenheter från de lokala förutsättningarna samt de tillgängliga resurserna.

Förutsättningarna för livsmedelskontrollen är under förändring och omfattade ändringar av rutiner och arbetssätt krävs. En ny obligatorisk riskklassningsmodell för hur mycket kontroll livsmedelsföretag

ska få kommer att gälla från och med 2024, vilket kommer att förändra hur mycket kontrolltid och vilken kontrollfrekvens livsmedelsverksamheterna i Borås Stad ska ha

Modellen för debitering av kontrolltid ändras från årsavgifter till efterhandsdebitering av faktisk nedlagd tid. Denna övergång ska göras senast 1 januari 2024.

Den nya föreskriften om avgifter för offentlig kontroll och annan offentlig verksamhet medför att även tiden för att formulera beslut i samband med brister numer faktureras verksamhetsutövaren. I och med dessa förändringar testas, utvärderas och utvecklas nya rutiner för tidsredovisning och efterföljande fakturering.

Kontroll av kontaktmaterialverksamheter är ett helt nytt område där extra tid för inläsning, samsyn och framtagande av rutiner behövs för att säkerställa en verkningsfull och rättssäker kontroll. Under 2024 kommer registrering och riskklassning genomföras på dessa verksamheter.

Miljö- och hälsoskyddstillsyn

Miljöbalken syftar till att främja en hållbar utveckling som tillförsäkrar nuvarande och kommande generationer en hälsosam och god miljö. Kontroll av efterlevnad av denna lagstiftning är ett av miljötillsynavdelningarnas huvudansvar. Tillsynsansvaret innebär att arbeta för att miljölagstiftningens syften uppfylls och omfattar miljöfarliga verksamheter, förorenade områden, kemiska produkter, avfall, hälsoskydd, vattenskyddsområden, strålskydd, smittskydd, klagomål och tobakstillsyn i offentliga miljöer etc. I uppdraget ingår även att arbeta med myndighetssamverkan. Över hälften av tillsynsuppdraget består av planerad tillsyn, där en del är tillsyn av årsbetalande verksamheter och den andra delen består i behovsprioriterad tillsyn. Mer än en tredjedel av tillsynsuppdraget består i att utföra olika typer av händelsestyrd tillsyn.

För att uppnå kraven i den nationella tillsynsstrategin krävs fokuserat arbete med att utveckla och förbättra planering- och uppföljningsprocessen, förbättra arbetsmiljön för miljöinspektörerna, höja kompetensutvecklingsgraden samt ta fram rutiner för en effektiv och kvalitetssäkrad tillsyn med rätt debitering enligt en genomarbetad taxa. Detta arbete kräver system som stödjer dessa moment.

Personalomsättning och vakanser inom nämndens tillsynsuppdrag har de senaste åren haft stor påverkan på verksamheten och personalen. Svårighet att rekrytera personal inom nämndens ansvar för miljötillsyn är fortsatt en stor utmaning. Utmaningen kräver ett bredare angreppssätt för att miljöinspektör ska vara ett attraktivt yrke och miljöförvaltningen i Borås en attraktiv arbetsgivare. För att bedriva effektiv, enhetlig och kvalitativ tillsyn måste vakanser tillsättas och personalomsättningen ligga på en rimlig nivå. Resurser behöver även avsättas för att bygga erfarenhet hos personalstyrkan genom handledning och kompetensutveckling.

Miljöskydd

Förändringstakten inom miljöskydd är hög. Det gäller bland annat områden så som avfall, cirkulär ekonomi (bl.a. engångsprodukter), vattenskyddsområden och dagvatten, infrastruktur, fordon och kemikalietillsyn både hos verksamheter och i butiksled. Många av dessa områden är även utpekade som fokusområden i den nationella tillsynstrategin. I takt med att staden växer avsätts även nämndens miljötillsynskompetens internt i olika plan-, bygg- och remissammanhang. Tillsyn inom ramen för myndighetssamverkan kommer fortsatt prioriteras om medel beviljas.

Mer än hälften av den tillsyn som planeras att utföras inom miljöskydd under 2024 är händelsestyrd tillsyn. Denna tillsyn innefattar främst handläggning av olika typer av anmälningar, ansökningar om tillstånd och dispenser, hantering av inkomna remisser samt rådgivning och information till externa och interna parter.

Under året kommer det även utföras styrd tillsyn hos 155 årsbetalande verksamheter. Under en treårsperiod kommer fokus för denna tillsyn vara egenkontroll, kemikaliehantering, avfallshantering samt riktad tillsyn beroende på risker i verksamheternas respektive branscher.

Utöver myndighetssamverkan kommer även annan behovsprioriterad tillsyn utföras inom området miljöskydd. En viktig del av den behovsprioriterade tillsynen består i att lägga resurser på

inventeringsarbete för att framöver kunna utföra välriktad behovsprioriterad tillsyn. Andra tillsynsinsatser med högt tillsynsbehov är tillsyn av verksamheter inom vattenskyddsområde, fordonsrelaterade verksamheter, lantbruksverksamheter samt kemikalietillsyn (CLP- förordningen), tillsyn av verksamhetsavfall och tillsyn av serveringar utifrån ny lagstiftning om engångsplastdirektivet.

Hälsoskydd

Nästan hälften av den tillsyn som planeras att utföras inom hälsoskydd under 2024 är händelsestyrd tillsyn och omfattar handläggning av olika typer av anmälningar, ansökningar, dispenser, hantering av inkomna remisser samt rådgivning och information till både externa och interna parter.

I kommunen finns i nuläget cirka 400 verksamheter inom hälsoskyddsområdet som betalar årsavgift. Hos dem utförs tillsynen regelbundet, antingen varje år eller vartannat år.

Myndighetsutövningen inom området bostadsklagomål är påfrestande utifrån arbetsmiljösynpunkt. För att bedriva effektiv tillsyn i linje med den nationella tillsynstrategin krävs stöd för metodutveckling och handledning.

Tillsyn inom ramen för myndighetssamverkan kommer fortsatt prioriteras om medel beviljas. Utöver myndighetssamverkan kommer tillsyn inom områden som radon i flerbostadshus, rökfria miljöer, högaljudnivåer och förbyggande bostadstillsyn utföras. Även tillsyn av olika former av boenden och samlingslokaler inventeringsarbete är en viktig del av den behovsprioriterad tillsynen.

Förorenade områden

Borås Stad har på grund av sin historia som fabriksstad och med höga exploateringsstryck stort behov av att undersöka och åtgärda förorenade områden.

Tillsynen omfattar potentiella och konstaterade förorenings-skador i mark, grundvatten, ytvatten, sediment och byggnader.

Att identifiera, undersöka och åtgärda områden som förorenats är ett viktigt led i att minska riskerna för att människor och miljö utsätts för farliga ämnen samt möjliggöra Borås utbyggnad och tillväxt. I den nationella tillsynsstrategin föreslås förorenade områden få hög prioritet. Detta förutsätter att ansvarig part är identifierad, vilket i sin tur förutsätter juridisk expertkompetens för att genomföra ansvarsutredningar i föroreningsärenden. På grund av att nämndens äskande om extra resurser för ansvarsutredningar inte tillgodosetts kommer arbetet inte kunna prioriteras.

Små avlopp och va-frågor

För att möjliggöra stadens arbete med VA-planen behövs en tydlig samordning mellan uppdrag och roller mellan ansvariga nämnder. I Miljö- och konsumentnämndens tillsynsansvar ingår flera delansvar inom till exempel dagvattenhantering, släckvattenhantering, dricksvatten- och avloppsförsörjning utanför verksamhetsområden samt viss uppströmsarbete.

Den händelsestyrda tillsynen inom området, i form av främst inkommande ansökningar och rådgivning, prioriteras före behovsprioriterad tillsyn, såsom framförallt inventering av små avlopp.

Miljö- och naturvård

Inom ramen för miljöprogrammet behöver varje förvaltning ha ett certifierat miljöledningssystem eller uppfylla kriterierna för ett certifierat miljöledningssystem. Avdelningen ansvarar för att samordna förvaltningens miljöledningsarbete och arbetar med miljökommunikation inom hela förvaltningens ansvarsområde. Detta görs bland annat genom att ta fram och följa upp förvaltningens handlingsplan enligt miljöprogrammet och för energi- och klimatstrategin. Avdelningen ansvarar också för uppföljning av förvaltningens arbete med det regionala åtgärdsprogrammet för vatten och deltar i de vattenråd som Borås Stad är medlemmar i. Utöver detta deltar avdelningen i arbete med fysisk planering genom remissvar och på samverkansmöten. I och med att kommunen växer ökar antalet planer och ärenden där kommunbiologens kunskaper är nödvändiga.

Avdelningen arbetar med miljöövervakning och naturvård, vilket omfattar operativt arbete som

vattenprovtagning, luftövervakning, inventeringar och implementering av eventuella planer kopplat till miljöövervakning och naturvård. Avdelningen genomför vattenprovtagningar åt Tekniska förvaltningen, som en del av Länsstyrelsen i Västra Götalands kalkningsuppföljning. Avdelningen deltar också i Luft i Väst och genomför kontinuerlig luftövervakning av halten partiklar (PM10 och PM2,5) och kvävedioxid (NO₂) på Kungsgatan.

Naturvårdsarbetet omfattar också tillsyn av områden som är skyddade genom kommunala beslut, internt uppdateringsarbete (GIS), kvalitetsarbete kring naturdatabas och handläggning kopplat till stadens naturvårdsfond. Naturvårdsfondens syfte är att medverka till ett progressivt naturvårdsarbete i Borås med aktiva insatser från såväl kommunen som enskilda, företag och föreningar när det gäller bevarande, återställande, skötsel och förvaltning av naturområden och naturvärden. En viktig del i arbetet är att bevara odlingslandskapets naturvärden. Miljöförvaltningen får varje år 200 000 kronor i anslag till naturvårdsfonden att fördela till olika naturvårdsprojekt.

Konsument Borås

Genom sin verksamhet bidrar Konsument Borås till att öka boråsarnas möjligheter att få kontroll över sin ekonomiska situation, att bli medvetna och aktiva konsumenter och att minska överskuldssättningen i samhället. Konsument Borås bidrar även till att öka kunskapen om energianvändningens klimatpåverkan och hur boråsare och företag kan minska både sin energianvändning och sina uppvärmningskostnader. Avdelningen säljer rådgivning inom budget och skuld, konsumenträtt samt energi och klimat till några olika kommuner i närområdet. Konsument Borås arbetar även med rådgivning om hållbar konsumtion. Verksamheten arbetar med alla tre hållbarhetsdimensionerna - sociala, ekonomiska och ekologiska - och bidrar på så vis till ett mer hållbart samhälle.

Konsumentrådgivarna ger information om rättsliga regler, medling i reklamationstvister och köpråd. Även hjälp och råd inför en eventuell prövning i Allmänna reklamationsnämnden (ARN) ges. Konsumentrådgivningen verkar för att den enskilda ska känna till sina rättigheter och skyldigheter som konsument och arbetet kännetecknas av hjälp till självhjälp. Det lokala stödet är särskilt viktigt för invånare med särskilda behov, språksvårigheter eller personer som inte har så stor digital vana. Misslyckade köp av varor och tjänster kostar svenska konsumenter 50 miljarder kronor årligen och tre av fyra svenska konsumenter får årligen problem med något de köpt. Konsumenterna kan bara bli kompenserade och få rätt om de agerar och tar kontakt med näringsidkaren, men många har dessvärre dålig kunskap om sina rättigheter och har då svårt att få rätt. Konsument Borås har en viktig roll att ge råd i enskilda ärenden och sprida kunskap genom utåtriktade aktiviteter. Det är av vikt att rådgivarna kan återkomma skyndsamt till de som behöver råd och stöd. Målsättningen är att återkomma inom 2-3 dagar, men i perioder har det visat sig vara svårt och det är troligt att det kommer fortsätta vara så under 2024. Prioriteringar som görs är att begränsa det utåtriktade arbetet och fortsätta hantera inkomna ärenden i turordningen vilket betyder att svarstiderna blir längre. Antalet ärenden har inte ökat, men ärenden har på senare år blivit mer komplicerade i kombination med att de som vänder sig till den kommunala konsumentrådgivningen är i behov av mer stöttning.

Budget- och skuldrådgivarna hjälper kommuninvånare med sin vardagsekonomi och skuldsituation genom att bistå med budgetrådgivning, skuldrådgivning och stöd inför och under en skuldsanering. Samverkan med andra aktörer som arbetar med samma målgrupp såsom personliga ombud, diakoni och vräkningsförebyggande är viktig. Rekommendationen är att rådgivningen ska ske utan dröjsmål, vilket betyder att de som behöver rådgivning ska få det inom 4 veckor. Om ärendena ökar kraftigt som en följd av stigande priser och inflation finns det risk för att det i perioder kan bli svårt att hantera alla inkommande ärenden. De prioriteringar som görs då är att lägga ärenden i kö och handlägga de med akuta behov först tillsammans med de ärenden där barn förekommer.

Både konsumentrådgivararna och budget- och skuldrådgivarna ska arbeta **utåtriktat och förebyggande**. Det handlar om att föreläsa och sprida information till kommunens invånare, så att de är bättre rustade för att skapa sig en fungerande privatekonomi och ta vara på sina rättigheter som konsumenter. Fokus läggs framförallt på utsatta grupper samt unga vuxna. Det är även viktigt att invånarna får kännedom om att rådgivning finns så de vet var dem kan vända sig för att få stöd. Ambitionen är att varje år utöka tiden som läggs på det utåtriktade arbetet vilket kommer vara svårt om

ärendetyngden och/eller antalet ärenden ökar. Avdelningen arbetar aktivt för att rådgivarna ska kunna bära varandras frågor och på så vis till del klara av att genomföra vissa föreläsningar och informationsinsatser för båda verksamhetsområdena trots att man bara arbetar inom det ena.

Konsumtion är en av de största frågorna inom miljöområdet idag och en utmaning ligger i att öka medvetenheten om hur den egna konsumtionen påverkar miljön och klimatet både lokalt och globalt, inom området **hållbar konsumtion** är insatserna ytterst begränsade. Tanken är att tjänsten inom cirkulär ekonomi som förvaltningen fick i budget 2022 ska kunna arbeta bredare med frågan, men den tjänsten är inte tillsatt ännu och är placerad på Miljöstrategiska avdelningen. När väl tjänsten är tillsatt så är förhoppningen att arbetet med hållbar konsumtion kan genomföras mer kraftfullt. Utan extra resurser kommer Konsument Borås ha svårt för att arbeta med frågan.

Pågående klimatförändringar gör att världen behöver genomföra en kraftfull energieffektivisering och gå över till förnyelsebara och hållbara energislag. **Energi- och klimatrådgivarna** ger gratis och opartisk energi- och klimatrådgivning både för privatpersoner och företag vid behov kan energi- och klimatrådgivaren besöka ditt boende eller företag för att komma med råd och tips kring din energianvändning.

Förvaltningen gemensamt

Förvaltningschefens ansvar är att leda och utveckla förvaltningens verksamheter och att skapa förutsättningar så att resurser används effektivt och rättssäkert. Förvaltningschefen leder förvaltningens ledningsgrupp och samverkansgrupp och ansvarar för ekonomi, verksamhet, personal och arbetsmiljö på förvaltningen. Förvaltningschefen ansvarar även för att se till så att politiska beslut och uppdrag genomförs och följs upp samt att samverka med övriga förvaltningar och aktuella aktörer inom de olika verksamhetsområdena.

HR-funktionen samlar förvaltningens resurser inom områdena HR, kvalitet och administration. Funktionen stödjer förvaltningen både strategiskt och operativt i dessa frågor och bidrar till förvaltningens uppdrag genom stöd och vägledning men också genom att kontinuerligt utveckla förvaltningens arbete med HR, kvalitet och samt administrativa processer och rutiner, med fokus på ständiga förbättringar och innovationer som är gynnsamt ur såväl ett verksamhetsutövar- som ett resursperspektiv.

Inom HR kommer man under 2024 att fokusera på att förbättra arbetsmiljön och få en stabilitet i bemanningen - det är fortsatt svårt att rekrytera vissa befattningar till exempel miljöinspektörer och erfarna specialister.

Inom kvalitet finns en ambition om att under 2024 och framåt att utveckla det systematiska kvalitetsarbetet och kvalitetssäkra arbetet kring verksamheternas rutiner och processer genom att i högre utsträckning implementera ledningssystemet Canea i organisationen och samordna arbetet kring detta. För att arbetet ska kunna bedrivas krävs att vakansen inom kvalitet tillsätts men det kan inte ske innan dess att nämnden har en ekonomi i balans.

Det rent administrativa stödet har, varit oförändrat i över 10 år medan nämndens uppdragen blivit fler och personalstyrkan i stort sett fördubblats från 40 till drygt 75 medarbetare. Detta har ställt och ställer höga krav på effektivitet och kunskap hos medarbetarna inom administrationen. Digitaliseringen medfört viss effektivisering, men kan inte täcka upp helt för det ökade behovet av administratörer. Inom administrationen ligger fokus 2024 fortsatt på att kvalitetssäkra de administrativa processerna.

Ekonomifunktionen samlar förvaltningens resurser inom ekonomi, IT/digitalisering och kommunikation. Funktionen stödjer förvaltningen både strategiskt och operativt i dessa frågor och bidrar till förvaltningens uppdrag genom stöd och vägledning och genom att kontinuerligt utveckla dessa stödfunktioner.

Inom samtliga av nämndens ansvarsområden pågår ett omfattande digitaliseringsarbete från de centrala myndigheterna och EU. För att följa med i utvecklingen kommer det krävas ett alltmer aktivt deltagande med hög kompetens från kommunens sida för att säkerställa att de nationella systemen även tar hänsyn till lokala förutsättningar och behov. Användningen av olika digitala verktyg såsom t ex GIS

krävs för att effektivisera och förbättra kommunernas arbete både inom fysisk planering, miljöövervakning samt vid inventeringar, tillsyn och kontroll.

Digitaliseringskompetens är en stödfunktion som blivit helt nödvändig för många nämnder att ha tillgång till. Digitaliseringen ska på lång sikt bidra med att frigöra tid då förvaltningen har stora svårigheterna i att kompetensförsörja inom flera personalområden men framförallt inom miljötillsyn och livsmedelstillsyn. För att arbetet ska kunna bedrivas krävs att vakansen inom digitalisering tillsätts men det kan inte ske innan dess att nämnden har en ekonomi i balans.

Förvaltningens utvecklingsarbete med datasäkerhet och datainformationssäkerhet kommer att fortsätta under 2024. Inom kommunikation tar man för 2024 fram en kommunikationsplan för Miljöförvaltningen som ett stöd för att se till att utvalda områden kommuniceras, både internt och externt.

Inom ekonomi ligger fokus 2024 fortsatt på att fortsätta arbetet med få hela resurskedjan att hänga ihop ännu tydligare, d v s ökad samstämmighet mellan behovsutredning, tillsyns- och kontrollplaner, taxor, budget och uppföljning samt kvalitetssäkring av ekonomiprocesserna. Nämndens taxor ska huvudsakligen finansiera förvaltningens kostnader för tillsyn och kontroll inom de olika myndighetsområdena för att skattekollektivet ska belastas så lite som möjligt. Fakturering enligt flera olika taxor och olika verksamhetssystem, hantera ansökningar till naturvårdsfond, hantera livsmedelskontrollens nya efterhandsdebitering med mera samt att säkra en god arbetsmiljö bedöms är och kommer fortsätta vara en stor utmaning under 2024.

3.1.1.1 Uppdrag från nämnd 2024

3.2 Uppdraget som arbetsgivare

Nämnden ser utmaningar i att attrahera, rekrytera och behålla medarbetare. Konkurrenten på arbetsmarknaden kopplat till flera av de kompetenser nämnden är i behov av för att klara våra uppdrag har ökat över tid. Idag konkurrerar vi inte bara med kommuner och andra offentliga organisationer om arbetskraft, vi ser också en ökad konkurrens gentemot den privata marknaden. Vi ser i vissa fall att lönenivåer ihop med förmåner skiljer sig åt från de arbetsgivare vi konkurrerar om arbetskraft med.

Förvaltningen analyserar och kartlägger kompetensbehov kontinuerligt för att möta nämndens behov. Förvaltningens kompetensförsörjningsplan som arbetas fram under 2023 ligger till grund för analys och kartläggning av kompetensbehov och kopplade åtgärder både idag och på längre sikt. Kompetensförsörjningsplanen följs upp årligen och revideras vid behov.

Förvaltningen ser att en god arbetsmiljö är en viktig faktor både för att begränsa sjukfrånvaron och för att medarbetaren ska kunna arbeta och utvecklas. Alla medarbetare ska vara väl förtrodda med sitt ansvar och sina befogenheter. Delaktiga och engagerade medarbetare blir bättre ambassadörer för sitt arbete och vill stanna och utvecklas i Borås Stad.

Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete med tidiga samtal vid sjukfrånvaro för att fånga upp eventuell ohälsa kopplad till arbetet. Förvaltningen genomför också avgångsamtal med samtliga medarbetare som slutar på förvaltningen.

3.2.1 Indikatorer

3.3 Mänskliga rättigheter

Miljö- och konsumentnämndens verksamhet styrs av lagar och förordningar som i grunden är neutrala i förhållande till kön, ålder och andra egenskaper hos invånare och verksamhetsutövare. Nämnden fördelar budgetmedel till respektive avdelning utifrån verksamheternas behov.

I det systematiska arbetsmiljöarbetet som Miljöförvaltningen bedriver är jämställdhet och lika möjligheter för kvinnor och män ett viktig att fokus som beaktas vid bl a löneöversyn, lönebildning och rekrytering.

I de forum för fysisk planering som medarbetare från Miljöförvaltningen deltar i är jämställdhetsperspektivet på miljöfaktorer av stor vikt. Hur saker planeras och utformas har stor betydelse för om det sedan i realiteten uppfattas som positivt av både kvinnor och män.

Lika rättigheter för alla och HBTQIA följs upp och diskuteras på förvaltningsmöten och avdelningarnas arbetsplatsträffar för att skapa en öppenhet och tolerans samt bidra till kunskap. Ingen diskriminering eller kränkande särbehandling ska förekomma i mötet med boråsarna och verksamhetsutövare och heller inte i mötet mellan medarbetare och kollegor i Borås Stad.

Vartannat år genomförs en medarbetarenkät i Borås Stad. Medarbetarna på Miljöförvaltningen skattar arbetsplatsen högt när det kommer till jämlikhet, där jämställdhet är en av flera parametrar, över genomsnittet sett till hela Borås Stad.

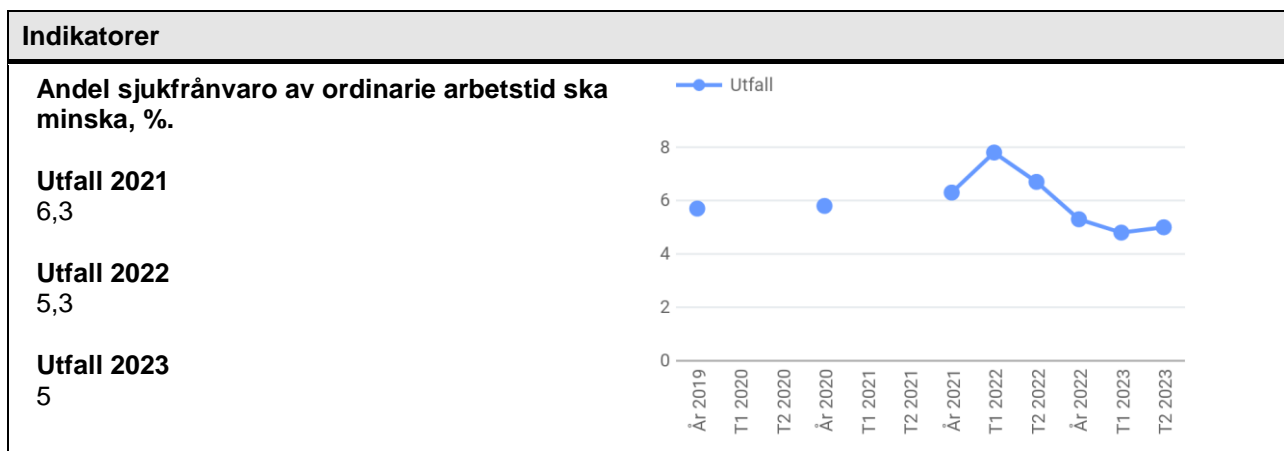
3.4 Så här följer nämnden upp sitt uppdrag och ansvar

Miljö- och konsumentnämnden följer upp grunduppdraget månadsvis på varje nämndmöte genom att förvaltningen informerar om aktuella verksamhetsfrågor och personalfrågor samt lämnar rapporter och prognoser i enlighet med Borås Stads styr- och ledningsmodell. I månadsrapporter, 10-dagarsrapporter, tertialrapporter, årsredovisning, årlig uppföljning av intern kontroll, miljömål med mera görs uppföljning av nämndens grunduppdrag, så som det beslutats i den årliga budgeten, internkontrollplanen och stadengemensamma styrdokument.

Nämndens grunduppdrag följs dels upp genom analyser av verksamhet och ekonomi samt genom indikatorer och verksamhetsmått, dels genom olika nöjd-kund-mätningar. Inom myndighetsområdena alkoholserving, livsmedelskontroll och miljötillsyn deltar Borås i *Insikt*, en servicemätning av kommunernas myndighetsutövning genom att fråga verksamhetsutövare hur nöjda de är i så kallade NKI-undersökningar (nöjd-kund-index). Mätningar genomförs varje månad och återredovisas till nämnden tertialvis.

För att möta miljö- och konsumentnämndens behov av att ha motiverade medarbetare som trivs på jobbet, attrahera den bästa kompetensen samt ha en hälsosam personalomsättning rapporterar förvaltningen till nämnden resultat från medarbetarenkäten, som görs vartannat år.

3.4.1 Indikatorer

Indikatorer											
Så nås målet för indikatorn Enligt beslut taget i Kommunfullmäktige 26/11 2020 angående budgetarbetet framåt så följs trenderna för sjukfrånvaron som följetal (tidigare sattes årliga målvärden). Målet är fortsatt att sjukfrånvaron ska minska. Inom förvaltningen upplever vissa medarbetare arbetsmiljöbrister och personalomsättningen på några avdelningar inom förvaltningen har tillbaka i tiden varit hög. Ett fortsatt fokuserat arbete krävs för att förbättra arbetsmiljön och få en stabilitet i bemanningen. För att kunna arbeta proaktivt med att sänka sjukfrånvaron behövs fokus på det främjande och förebyggande hälsoarbetet för att snabbt fånga upp ohälsa. Detta görs bland annat genom regelbundna uppföljningssamtal, mätstickan, OSA-undersökningar, fysisk och psykosocial arbetsmiljöromd samt uppföljning av medarbetarundersökning. Satsningar på ledarskap och medarbetarskap kommer att fortsätta för att ytterligare förbättra arbetsmiljön och öka effektiviteten både vad det gäller arbetsmiljöarbetet och verksamheten i stort. Avsikten är att detta tillsammans med övriga åtgärder kommer att leda till en fortsatt minskad sjukfrånvaro. I en relativt liten organisation som Miljöförvaltningen så får enstaka långa sjukfall stort genomslag i statistiken, varför sjukfrånvarosiffrorna kan variera kraftigt.											
Andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag ska öka, % Utfall 2021 47,6 Utfall 2022 68,3	<table border="1"> <caption>Utfall för andel anställda som nyttjar Borås Stads friskvårdsbidrag</caption> <thead> <tr> <th>År</th> <th>Utfall (%)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>2019</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>2020</td> <td>55</td> </tr> <tr> <td>2021</td> <td>47,6</td> </tr> <tr> <td>2022</td> <td>68,3</td> </tr> </tbody> </table>	År	Utfall (%)	2019	55	2020	55	2021	47,6	2022	68,3
År	Utfall (%)										
2019	55										
2020	55										
2021	47,6										
2022	68,3										
Så nås målet för indikatorn Förvaltningen informerar om friskvårdsbidrag, Merkraft och övriga personalförmåner regelbundet på förvaltningsmöten och APT. Inför sista datum att lämna in friskvårdsbidrag kommer vi att göra en särskild informationsinsats riktad mot medarbetarna på förvaltningen, något som gav god effekt under 2022.											

3.4.2 Verksamhetsmätt

3.4.2.1 Miljöförvaltningen gemensamt

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal ärenden	4 006	3 758	4 711		
Antal händelser (Ecos)	26 456	27 333	36 505		
Antal delegationsbeslut.	1 003	1 501	1 927		

3.4.2.2 Livsmedelskontroll

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal livsmedelsverksamheter	800	840	860	860	860

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal registreringar		112	105	110	165
Antal ärenden RASFF och iRASFF		22	23	20	23
Antal livsmedelssanktionsavgifter		37	15	15	15
Antal verksamheter som fått kontroll/tillsyn inom ramen för Myndighetssamverkan			38	30	30
Antal planerade kontroller		345	694	700	650
Antal händelsestyrda kontroller		228		400	450
Antal förelägganden/beslut		27	100	75	85
Antal inkomna klagomål och misstänkta matförgiftningar		70	98	80	90

3.4.2.3 Tillstånd - och juridik

Alkohol tillsyn

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal inspektioner alkoholservering	146	88		140	130
Antal befintliga stadigvarande serveringstillstånd	134	111	113	110	105

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal ärenden inre tillsyn	9	45		30	50
Antal anmälningar (ex. PBI, catering)	12	19		30	120
Antal beslut	59	69	90	70	70

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal ansökningar och ändringar av tillstånd				30	50
Antal verksamheter som fått kontroll/tillsyn inom ramen för Myndighetssamverkan		24	87	90	60

Tobakstillsyn m.fl.

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal beslut	47	58	36	30	30
Antal inspektioner tobak	6	29		83	80
Antal inspektioner folköl	4	13	69	72	58
Antal inspektioner receptfria läkemedel	0	22	50	51	50
Antal kontrollköp	0	67	42	50	50
Antal ansökningar om tillstånd och ändringar av tillstånd				15	15
Antal anmälningar (ex. folköl, PBI, e-cigg)				15	60
Antal inspektioner e-cigg				24	47
Antal inspektioner tobaksfria nikotinprodukter				80	80
Antal befintliga tobakstillstånd				83	80
Antal ärenden inre tillsyn				20	50
Antal verksamheter som fått kontroll/tillsyn inom ramen för Myndighetssamverkan			20	20	50

3.4.2.4 Miljötillsyn

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmätt	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal delegationsbeslut	746	945	1 077	1 100	1 300
Antal inspektioner och personliga möten miljötillsyn	288	255	297	500	500

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal inspektioner och personliga möten enskilda avlopp	196	58	282	400	400
Antal inspektioner och personliga möten hälsoskydd	360	281	400	450	450

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Antal kundkontakter miljötillsyn	6 541	5 688	6 205	7 000	7 000
Antal kundkontakter enskilda avlopp	2 674	2 341	2 901	3 000	3 000
Antal kundkontakter hälsoskydd	2 531	2 765	3 541	3 000	3 000
Antal verksamheter som fått kontroll/tillsyn inom ramen för Myndighetssamverkan		14	79	110	140

3.4.2.5 Miljö- och naturvård

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Naturvårds- och hållbarhetsprojekt	5	5		2	
Deltagare i miljöutbildning, ack för året	529	596		600	600

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Beviljade ärenden Naturvårdsfonden, ack för året	10	2	5	10	10
Aktiviteter i media	19	23	23	30	5
Antal deltagande timmar i naturvårds- och hållbarhetsprojekt				400	400
Medel nyttjade ur Naturvårdsfonden				200 000	200 000
Antal besvarade remisser					30

3.4.2.6 Konsument Borås

Energi- och klimatrådgivning

Mått som följs upp av Nämnden

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Rådgivningsärenden, energi- och klimatrådgivning, ack för året	110	143	328	120	120
Evenemang, ack för året	5	2	11	2	2

Mått som följs upp av Kommunfullmäktige

Verksamhetsmått	Årsutfall 2020	Årsutfall 2021	Årsutfall 2022	Budget 2023	Budget 2024
Rådgivningsärenden, Budget- och skuldrådgivning	690	639	710	675	700
Rådgivningsärenden, konsumenträttslig, Konsumentvägledning	1 151	1 049	1 201	1 200	1 200
Föreläsningar och informationstillfällen		60	101	50	50

3.5 Samarbeten för att klara nämndens uppdrag och ansvar

Miljöförvaltningen samverkar med åtta jämnstora mellansvenska kommuner i nätverket G9 samt med övriga kommunerna i Sjuhärad (med vilka det finns ett samarbetsavtal) inom områdena livsmedelskontroll, miljötillsyn, alkohol och tobak.

Miljö- och konsumentnämnden har under 2021-2023 fått projektmedel för **myndighetssamverkan**. Målet var att motverka fusk, osund konkurrens, brottslighet och andra oegentligheter. Projektet har medfört att nämnden kunnat genomföra tillsyn och kontroll som annars är svår att taxefinansiera. Projektet samordnades av avdelningen för Tillstånd och juridik och från miljöförvaltningen deltar medarbetare från miljötillsyn, livsmedelskontroll, alkohol och tobak. I samverkan ingår Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Polisen, Gränspolisen, Arbetsmiljöverket, Räddningstjänsten, Migrationsverket, Tullverket, Försäkringskassan samt från Borås Stad även Centrum för kunskap och säkerhet (CKS), fritids- och folkhälsoförvaltningen, förvaltningar inom socialtjänst och samhällsbyggnadsförvaltningen. Fler aktörer kan komma att bli aktuella under 2024 om myndighetssamverkan får medel att fortsätta.

Livsmedelskontroll samverkar med alla myndigheter med uppdrag inom livsmedelskedjan, främst Livsmedelsverket, länsstyrelsen och andra kommuner. Genom den nationella kontrollplanen samordnas och samverkar både myndigheter, bransch- och konsumentorganisationer. Allt för att uppnå det gemensamma målet om säkra och redliga livsmedel och att bedömningar samt krav är likvärdiga.

Inom kommunen samverkar avdelningen med både andra förvaltningar, myndigheter, näringsliv och medborgarna.

För **tillståndsenheten** är samverkan med andra myndigheter en förutsättning för att kunna genomföra sitt uppdrag. Avdelningen skickar inför beslut om tillstånd bland annat remisser till Kronofogden,

Skatteverket, Polisen, Räddningstjänsten och avdelningarna för Miljötillsyn på Miljöförvaltningen. På detta sätt får handläggarna information om personerna som sökt tillstånd har begått några brott och om de har skött sin ekonomi. Vi får också svar på om en lokal är lämplig för alkoholserving med hänsyn till brandskyddet och om grannar kan komma att störas av exempelvis en uteserving som har öppet sent. Vi genomför också samordnade tillsynsbesök med ovan nämnda myndigheter, men också med Arbetsmiljöverket, Gränspolisen och Tullverket. Avdelningen har också handläggartreffar med andra kommuner och med Länsstyrelsen för att lära sig av varandra och säkerställa att vi gör likartade bedömningar över kommungränserna.

Avdelningen för samordnar också projektet för utökad myndighetssamverkan. Utöver detta samarbetar avdelningen med Fritids- och folkhälsoförvaltningen med att hålla i utbildningar om ansvarsfull alkoholserving och deltar i styrgruppen för stadens arbete med ANDTS som drivs av Fritids- och folkhälsoförvaltningen.

Avdelningarna för **Miljötillsyn** samverkar med flertalet myndigheter, vilket är en förutsättning för att kunna genomföra uppdraget. Vi samverkar och kommunicerar internt och externt med andra nämnder, förvaltningar, bolag, näringsliv, föreningar, nätverk, privatpersoner och arbetsgrupper lokalt, regionalt och nationellt.

Miljö- och naturvård samverkar med andra nämnder, förvaltningar, bolag, föreningar och förbund i det dagliga arbetet. De deltar på Luft i Väst och i vattenråden.

För **Konsument Borås** är samverkan med andra aktörer som möter människor i ekonomisk kris viktigt då det i vissa ärenden behövs andra insatser än bara budget- och skuldrådgivning samtidigt som vår verksamhet behöver bli mer känd så att människor i behov av vår rådgivning kan nå oss i ett tidigare skede. Samverkan sker i form av t.ex. träffar för informationsutbyte om varandras verksamheter så att man vet när man kan hänvisa klienter till varandra, arbete tillsammans med klienter i enskilda fall eller föreläsningar och detta gäller även för konsumentrådgivningen.

Exempel på verksamheter som vi samverkar med idag är exempelvis mötesplatserna inom Fritid- och folkhälsoförvaltningen, olika enheter inom Arbetslivsförvaltningen, några gymnasieskolor, Fristads Folkhögskola och flertalet kyrkor. Vi samverkar även internt med miljötillsyn 41 och 42 där vi utbyter erfarenheter och kunskaper mellan avdelningarna.

Energi- och klimatrådgivningen samverkar i hög grad med motsvarande aktörer på statlig och regional nivå och internt framförallt med miljötillsyn och konsumentvägledningen.

4 Kommunfullmäktiges fokusområden

4.1 Ett Borås med trygga och hälsosamma individer genom hela livet

4.1.1 Budgetrådgivning för unga.

Så här bidrar nämnden till Kommunfullmäktiges fokusområden

Nämnden har givit Konsument Borås i uppdrag att arbeta med budgetrådgivning för unga och på så vis främjas fokusområde två ”Ett Borås med trygga och hälsosamma individer genom hela livet”.

Så här följer nämnden upp att den bidrar till Kommunfullmäktiges fokusområden

Månadsvis rapporterar Konsument Borås de förebyggande aktiviteterna avdelningen genomför. Att satsa på det förebyggande arbetet i form av t.ex. utbildningsinsatser riskerar också att öka ärendeflödet för budget och skuldrådgivningar eftersom verksamheten blir mer känd och på så vis bidrar det till att fler rådsökande vänder sig till Konsument Borås för att få råd, stöd och hjälp. Miljö- och konsumentnämnden har under 2023 haft ett uppdrag att följa eventuellt ökade behov av budget-

och skuldrådgivning, rapporterat till Kommunstyrelsen, och om så krävs har stadens ledning varit beredd att föreslå förstärkning av nämndens budget. Detta föreslås även som uppdrag för år 2024 då prognosen är att antal ärenden kommer att öka.

Samarbeten för att bidra till Kommunfullmäktiges fokusområden

De samarbetskontakter vi har kopplat till detta fokusområde är olika enheter inom Arbetslivsförvaltningen, gymnasieskolor, Fristads Folkhögskola och barnavårdscentraler. Vi ser även media som en viktig framgångsfaktor för att lyckas nå ut till målgruppen.

4.2 Hälsosamma arbetsplatser och hållbart arbetsliv

4.2.1 Personalomsättning

Så här bidrar nämnden till Kommunfullmäktiges fokusområden

Nämnden har givit förvaltningen i uppdrag att arbeta för att minska förvaltningens personalomsättning. I uppdraget ingår det att kartlägga varför medarbetare väljer att avsluta sin anställning samt att ta fram åtgärder som ska bidra till att Miljöförvaltningen är en attraktiv arbetsgivare över tid.

Så här följer nämnden upp att den bidrar till Kommunfullmäktiges fokusområden

Förvaltningen bedriver ett aktivt arbete med tidiga samtal vid sjukfrånvaro för att fånga upp eventuell ohälsa kopplad till arbetet. HR kommer fortsatt att genomföra avgångsamtal med samtliga medarbetare som slutar på förvaltningen. Kompetensförsörjningsplanen som arbetas fram under 2023 ligger till grund för analys och kartläggning av kompetensbehov och kopplade åtgärder både idag och på längre sikt. Kompetensförsörjningsplanen följs upp årligen och revideras vid behov. Uppföljning i nämnd av de avslutssamtal som genomförts på förvaltningen föreslås ske en gång per år för att bibehålla anonymiteten hos de enskilda medarbetare som intervjuats.

Samarbeten för att bidra till Kommunfullmäktiges fokusområden

De samarbetskontakter vi har kopplat till detta fokusområde är främst olika enheter inom Stadsledningskansliet så som personal och förhandling samt kommunikationsavdelningen, särskilt frågor kopplat till vårt arbetsgivarvarumärke men också frågor kopplat till t.ex. lönesättning och arbetsmiljö.

4.3 Ett Borås som verkar för förebyggande arbete, integration och trygghet.

4.3.1 Myndighetssamverkan. Stoppa organiserad brottslighet.

Så här bidrar nämnden till Kommunfullmäktiges fokusområden

Genom att samordna Myndighetssamverkan Borås. Myndighetssamverkan Borås motverkar organiserad brottslighet, fusk och oegentligheter samt säkerställer en konkurrens på lika villkor mellan företag. Genom tillsyn och kontroll av olika branscher motverkas att kommunen blir möjliggörare för osund konkurrens, fusk, människohandel, prostitution och även organiserad brottslighet. På detta sätt ökas tryggheten i staden. Myndighetssamverkan Borås arbetar också förebyggande och kunskapsförhöjande med olika informationsinsatser.

Så här följer nämnden upp att den bidrar till Kommunfullmäktiges fokusområden

Resultatet av arbetet redovisas årligen till nämnden och följs upp genom verksamhetsmått. Utöver detta redovisas arbetet i en rapport. Läs gärna rapport för 2021-2023: Rapport för ett framgångsrikt brottsförebyggande arbete och förslag på fortsättning efter 2023.

Samarbeten för att bidra till Kommunfullmäktiges fokusområden

Kommunen är inte en brottsbekämpande myndighet, men tillsammans har Miljöförvaltningen och de andra aktörerna många verktyg som kan göra det besvärligt för nätverken och oseriösa verksamhetsutövare att verka i staden. Idag samarbetar Myndighetssamverkan Borås med Skatteverket, Kronofogdemyndigheten, Polisen, Gränspolisen, Arbetsmiljöverket, Räddningstjänsten, Migrationsverket, Tullverket, Försäkringskassan, Centrum för kunskap och säkerhet (CKS), fritids- och folkhälsoförvaltningen, Samhällsbyggnadsförvaltningen och flera förvaltningar inom socialtjänst. Fler aktörer kan komma att bli aktuella under 2024 om myndighetssamverkan får medel att fortsätta.

5 Resurser

5.1 Resultat

5.1.1 Ekonomiskt sammandrag (Tkr)

Post	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Summa intäkter	22 178	30 736	25 586	31 145
Summa kostnader	-55 193	-62 095	-59 245	-59 969
Buffert (endast i budget)	0	-291		-291
Nettokostnader	-33 014	-31 650	-33 950	-29 115
Kommunbidrag	35 650	31 650		29 115
Resultat jämfört med kommunbidrag	2 636	0		0
Ackumulerat resultat	1 055			
Nettoinvesteringar		600		

5.2 Ekonomiska förutsättningar

Miljö- och konsumentnämnden har tilldelats ett kommunbidrag på 29 115 tkr för 2024.

Kommunbidraget har minskats ner med tillfälligt beviljade medel avseende Myndighetssamverkan om - 2 400 tkr. Under avsnitt 3.1.1 och avsnitt 5.3.4 beskrivs konsekvenserna av detta. Myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet vill fortsätta sitt arbete under 2024 och många år framåt. Detta bör bli ett permanent inslag i Miljöförvaltningens verksamhet. För att göra detta behöver Miljöförvaltningens ram utökas med 4 mnkr. Konsekvenserna av att Myndighetssamverkan Borås inte tilldelas nya medel eller mindre medel än vad som äskats är att personal som byggt upp värdefull kompetens inom området får lämna förvaltningen eftersom resurser saknas eller är otillräckliga. Ytterst ser vi konsekvenser för boråsarna och det sunda näringslivet i staden när oseriösa, kriminella aktörer får större möjligheter att verka på bekostnad av staden.

Klimatanpassningsmedel om -500 tkr förs över till Samhällsbyggnadsförvaltningen då själva arbetet kommer att utföras av den förvaltningen. Denna justering kommer att göras redan under 2023.

Minskad ram avseende administrativt stöd om -250 tkr som ska föras över till

Samhällsbyggnadsförvaltningen. Miljöförvaltningen ser dock inte detta som möjligt utan åskar själva medel för ytterligare administrativt stöd om 650 tkr. Det rent administrativa stödet har, varit oförändrat i över 10 år medan nämndens uppdragen blivit fler, personalstyrkan i stort sett fördubblats från 40 till drygt 80 medarbetare. Antalet verksamhetsutövare och tillsynsområden har också ökat. Detta har ställt och ställer höga krav på effektivitet och kunskap hos medarbetarna inom administrationen. Förvaltningen behöver hitta en balans i medarbetarnas arbetsbörda och mer resurser behöver läggas här för att skapa en god arbetsmiljö och rimlig arbetsbelastning. Effekten av detta blir att digitalisering och kvalitet måste minskas ner till förmån för de administrativa processerna. Detta för att förvaltningen skall kunna uppnå en ekonomi i balans. Beviljas inte åskandet kommer digitalisering och kvalitetsarbetet inte att utföras i den utsträckning som det finns behov av.

Nämnden har även fått ett effektiviseringskrav om 285 tkr. Förvaltningen kommer att behöva arbeta fram åtgärder för att tillgodose detta krav. Arbete kring åtgärder är redan igång då 2023 års prognos indikerar på ett underskott.

Nämnden kommer att bli tilldelade 900 tkr i ökade priser, detta utgörs av löneökningar om 3,3 % samt övriga kostnader om 1,8 %. Innebörden av detta blir indirekt en ytterligare effektivisering för förvaltningen då övriga kostnader ökar mer i realiteten än vad själva compensationen ger. Enbart datakostnaderna ökar med mellan 8-12 %. Hur stort glappet blir är ännu inte fastställt då alla kostnadsökningar inför 2024 inte är klara.

PO-pålägget kommer att öka med 1,22 %-enheter och hyreshöjningar från LFF väntas om 4 %, Det finns inte beslut om compensation för detta ska utgå eller ej. Blir förvaltningen ej kompenserade så blir detta indirekt en effektivisering för nämnden som då måste hanteras inom ram.

Budget är lagd utifrån en sjukfrånvaro om 4 %. Vi senaste uppföljningen i april låg sjukskrivningen på 6,6 %. Blir sjukfrånvaron lägre än 4 % kommer ytterligare åtgärder att behöva sättas in under året.

Nämndens intäkter består till största del av olika typer av tillsynsintäkter från de verksamheter som bedrivs. I budget för 2024 beräknas tillsynsintäkterna till 25 mkr. Dessa intäkter kräver dock bemanning enligt budget och inspektörer med erfarenhet. Nuvarande personalgrupp på avdelningarna för Miljötillsyn består av många nya medarbetare som är under upplärning vilket har en direkt inverkan på hur mycket tillsyn som kan genomföras och debiteras. Ytterliggaren en förutsättning för att nå budgeterade intäkter är att finansieringen av miljöbalkstillsynen ses över så att kunderna betalar för vad tjänsterna kostar och att en grundlig översyn av tillhörande taxa genomförs. Konsekvensen av 2024 års åtstramningar för att nå en budget i balans kommer även kräva effektiviseringar i miljöbalkstillsynen och hårda prioriteringar av vilken tillsyn som kan utföras för att nå budgeterade intäktskrav. De tillsynsuppdrag som prioriteras bort, in den mån det är möjligt, är den tillsyn som ej kan finansieras med timavgifter så som viss del av intern/extern samverkan och remisshantering samt att även vissa behovsprioriterade projekt kommer behöva prioriteras för att nå en budget i balans.

Inom livsmedelskontrollen kommer taxeintäkter och arbetsupplägg att påverkas av en ny obligatorisk riskklassningsmodell som gäller från och med 2024 och av att vårt uppdrag utökas med kontroll av kontaktmaterialverksamheter. Riskklassningen kommer att pågå under hösten fram till slutet av året. Det innebär att det är inte förrän i slutet av 2023 som vi ser hur klassningen kommer att påverka kontrollbehovet och utifrån det hur många årsarbetskrafter vi behöver vara för att klara vårt uppdrag. Behovsutredningen vi har tagit fram visar att vi behöver öka bemanningen till 12,8 årsarbetskrafter. Det är en markant ökning jämfört med 2023 års budget på 9,5 årsarbetskrafter men jämfört med 2023 års behovsutredning handlar det endast om en ökning med 1,3 årsarbetskrafter. 12,8 årsarbetskrafter täcker både den taxefinansierade delen av uppdraget liksom den skattefinansierade. Till det sistnämnda hör en del arbetsuppgifter som vi inte kan välja bort att göra eller kan styra över hur mycket det blir. Exempel på dessa är rådgivning och information, hantera överklaganden, ansöka om utdömande av vite, besluta om sanktionsavgift, fatta beslut om avgifter samt att utreda klagomål som i slutändan visar sig vara obefogade. Detta medför att om den faktiska skattefinansieringen är lägre än behovet så finns det risk för att resurser tas från den taxefinansierade delen. Det kan i sin tur innebära ett tapp i den planerade kontrollen. Av denna anledning åskar miljö- och konsumentnämnden en utökning med budgetramen för 2024 på 800 tkr, för att bemanna upp inom livsmedelskontrollen och därmed göra

det möjligt att utföra myndighetsuppdraget i enighet med gällande lagstiftning.

För att få en budget i balans inom livsmedelskontrollen har vi sett över våra intäkter och prioriteringen av våra arbetsuppgifter. Vi har i budgetförslaget höjt upp avgiften på registreringar eftersom vi lägger ner mer tid på registreringar än det vi debiterar för. För att kunna ta rätt betalt kommer under 2024 kommer vi att se över livsmedelstaxan och förslå att miljö- och konsumentnämnden höjer taxan för registrering av livsmedelsanläggningar.

Vi har även sett över hur vi ytterligare höja taxeintäkterna och samtidigt genomföra de livsmedelskontroller vi har som uppgift att leverera. Från 2024 har vi efterhandsdebitering för all kontroll som vi får debitera. Årsavgifternas storlek kommer att stå i relation till hur mycket kontroll vi utför och inte som idag då merparten av årsavgifterna tas in i början av året i förskott och behålls för resten av året. Vi har valt att prioritera ner följande:

- Minskad tid för samverkan. Minskad deltagande i G9 och Sjuhärad-samverkansgrupper. Vi kommer inte längre att ingå i den grupp som Länsstyrelsen Västra Götaland håller i vars syfte är huvudsakligen att planera landsmöten vars syfte är att få samsyn inom livsmedelskontrollen samt att hjälpas åt i gemensamma utmaningar och utvecklingsfrågor. Då vi är i en tid med mycket förändringar är samverkan en stöd och kan ge effektivitetsvinster genom gemensamma lösningar. Minskad samverkan kan innebära att vi får lösa frågorna mer på egen hand.
- Motioner och remisser, där vi väljer att inte svara på några under 2024. Merparten av dessa kommer från Livsmedelsverket och behandlar ofta frågor som berör vår kontroll och den kontrollstöd vi får. Genom att inte svara på dessa mister vi möjligheten att påverka.
- Vi deltar inte i projektet SWARM, ett provtagningsprojekt som Statens veterinärmedicinska anstalt SVA håller i. Vi påverkas inte av att vi inte deltar, Däremot påverkas SVA genom ett minskat provunderlag i projektet.

Genom dessa åtgärder har det ekonomiska läget förbättrats, men det behövs fortfarande en förstärkning med kommunbidrag på 104 tkr för att budgeten ska helt vara i balans.

Nämnden säljer verksamhet (inom budget- och skuldrådgivning, konsumentrådgivning, energirådgivning samt kommunikörstjänst) till andra kommuner för ca 2 400 tkr under 2024.

Energirådgivningen tillhandahåller 855 tkr i statsbidrag från Energimyndigheten och säljer tjänsten energi och klimatrådgivning till Härryda kommun för 400 tkr.

Miljö- och konsumentnämnden har under 2023 haft ett uppdrag att följa eventuellt ökade behov av budget- och skuldrådgivning, rapporterat till Kommunstyrelsen, och om så krävs har stadens ledning varit beredd att föreslå förstärkning av nämndens budget. Konsument Borås följer utvecklingen nogsamt. Konsument Borås föreslår ett likadant uppdrag för år 2024 då vi lever i en ovisst framtid och vet inte med säkerhet hur behovet av budget och skuldrådgivning ser ut och utvecklar sig framåt

5.3 Verksamhet 2024

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Miljö- och konsumentnämnden				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-749	-944	-1 294	-962
Nettokostnad	-749	-944	-1 294	-962
Central administration				
Intäkt	1 077	283	283	283
Kostnad	-10 701	-11 779	-10 879	-11 392

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Nettokostnad	-9 624	-11 496	-10 596	-11 109
Livsmedelskontroll				
Intäkt	5 899	8 169	7 519	7 284
Kostnad	-6 584	-7 505	-7 505	-7 388
Nettokostnad	-685	664	14	-104
Tillstånd och juridik				
Intäkt	3 925	4 844	4 844	4 859
Kostnad	-4 593	-7 165	-7 165	-7 313
Nettokostnad	-668	-2 321	-2 321	-2 454
Miljötillsyn				
Intäkt	10 195	16 959	12 159	15 652
Kostnad	-14 481	-20 020	-18 320	-18 300
Nettokostnad	-4 286	-3 061	-6 161	-2 648
Miljö- och naturvård				
Intäkt	0	0	0	18
Kostnad	0	-4 914	-4 414	-4 614
Nettokostnad	0	-4 914	-4 414	-4 596
Konsument Borås				
Intäkt	1 398	2 949	3 249	3 049
Kostnad	-7 167	-9 569	-9 469	-9 800
Nettokostnad	-5 769	-6 620	-6 220	-6 751
Naturvårdsfond				
Intäkt	0		0	0
Kostnad	-200	-200	-200	-200
Nettokostnad	-200	-200	-200	-200
Buffert				
Intäkt				
Kostnad		-291	-291	-291
Nettokostnad		-291	-291	-291
Miljöstrategisk avdelning				
Intäkt	2 264	0	0	0
Kostnad	-10 748	0	0	0
Nettokostnad	-8 484	0	0	0
Myndighetssamverkan				
Intäkt	0	0	0	0
Kostnad	-2 549	-2 467	-2 467	0
Nettokostnad	-2 549	-2 467	-2 467	0

Intäkt
Kostnad

Tkr	Bokslut 2022	Budget 2023	Prognos 2023	Budget 2024:1
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Intäkt				
Kostnad				
Nettokostnad				
Totalt				
Intäkt	24 758	33 204	28 054	31 145
Kostnad	-57 772	-64 854	-62 004	-60 260
Nettokostnad	-33 014	-31 650	-33 950	-29 115

5.3.1 Miljö- och konsumentnämnden

Miljö- och konsumentnämndens verksamhet planeras bli i stort sett densamma 2024 som tidigare år. Under 2023 har nämndens kostnader ökat pga antal utbildningar och konferenser varit fler, då flera nämndsledamöter är nya och en ny mandatperiod påbörjats. Under 2024 väntas kostnaderna att vara tillbaka på en normalnivå.

5.3.2 Central administration

Översyn och arbete av miljöförvaltningens centrala delar pågår och kommer att pågå under hela 2023, detta kommer att få effekt 2024. Målsättningen är att hitta en långsiktigt hållbar organisation där arbetsmiljön ska vara god och där arbetsbörda för både medarbetare och chef ska vara rimlig utifrån de resurser som tilldelas. Organisationen som finns nu är relativt ny och det kommer fortsatt att pågå ett arbete för att förtydliga, ansvar och roller för både chef och medarbetare.

Det ekonomiska läget med åtstramningar och effektiviseringar i ekonomin samt minskad ram om 250 tkr inom förvaltningens administrativa delar gör att förvaltningen måste omfördela sina medel. De administrativa delarna har länge varit underdimensionerade utifrån att förvaltningen varit växande under flera år. Det rent administrativa stödet har, varit oförändrat i över 10 år medan nämndens uppdragen blivit fler, personalstyrkan i stort sett fördubblats från 40 till drygt 80 medarbetare och antalet verksamhetsutövare, planer, bygglov med mera också ökat. Detta har ställt och ställer höga krav på effektivitet och kunskap hos medarbetarna inom administrationen. Digitaliseringen medfört viss effektivisering, men kan inte täcka upp helt för det ökade behovet av administratörer. Förvaltningen behöver hitta en balans i medarbetarnas arbetsbörda och mer resurser behöver läggas här för att skapa en god arbetsmiljö och rimlig arbetsbelastning. Effekten av detta blir att digitalisering och kvalitet måste minskas ner till förmån för de administrativa processerna. Detta för att förvaltningen skall kunna uppnå en ekonomi i balans. För att bibehålla möjligheterna till kvalitetsutveckling och digitalisering kommer förvaltningen att äska 650 tkr för en administrativ tjänst.

Förvaltningen kommer även att få en ny förvaltningschef, förhoppningsvis redan under 2023 men detta är i skrivande stund oklart. Den nya förvaltningschefen måste ges möjligheter att forma sin organisation utifrån sitt ledarskap och sina tankar. Vad det ger för effekter kan vi i dagsläget säga något om.

5.3.3 Livsmedelskontroll

Den nya riskklassningsmodell som kommer att gälla från och med 2024 kommer att påverka hur mycket kontrolltid och vilken kontrollfrekvens livsmedelsverksamheterna i Borås Stad ska ha. Den kommer därmed också att påverka vår bemanning inom livsmedelskontrollen. Riskklassningsbeslut kommer att fattas för verksamheter under hösten 2023. Eftersom det är klassningen av verksamheterna som avgör mängden planerad kontroll under 2024 kommer vi under slutet av 2023 behöva justera vår planering. Detta medför att det är endast i slutet av 2023 som vi med större säkerhet vet vilken bemanning vi behöver ha för att klara vårt uppdrag.

Utifrån det vi känner till idag och har samlat i behovsutredningen för 2024 framgår att vi behöver öka bemanningen till 12,8 årsarbetskrafter. Det är en markant ökning jämfört med 2023 års budget på 9,5 årsarbetskrafter men jämfört med 2023 års behovsutredning handlar det endast om en ökning med 1,3 årsarbetskrafter. Denna ökning i bemanning finansieras delvis av taxeintäkter. Då vissa arbetsuppgifter som är kopplade till kontrollen inte får finansieras med taxeintäkter medför denna ökning av bemanningen ett ökat behov av kommunbidrag. Av denna anledning äskar miljö- och konsumentnämnden en utökning av budgetramen med 800 tkr.

Budgeten har lagts utifrån en bemanning av 9,5 årsarbetskrafter. Kostnaderna för 9,5 årsarbetskrafter är 6 883 tkr, för 12,8 årsarbetskrafter 9 072 tkr. Jämfört med föregående år innebär det en ökning på 206 tkr för 9,5 årsarbetskrafter respektive 2 395 tkr för 12,8 årsarbetskrafter. Kostnadsökningen beror dels på den förstärkta bemanningen och dels på att PO-pålaggets ökning mellan åren ger en kostnadsökning.

En stor del av vår verksamhet är taxefinansierad. Livsmedelslagstiftningen är tydlig med vad som ska finansieras via taxor och avgifter och vad som ska vara skattefinansierat. Till det sistnämnda hör en del arbetsuppgifter som vi inte kan välja bort att göra eller styra över hur mycket det blir. Exempel på dessa är rådgivning och information, hantera överklaganden, ansöka om utdömmande av vite, besluta om sanktionsavgift, fatta beslut om avgifter samt att utreda klagomål som i slutändan visar sig vara obefogade. Detta medför att om den faktiska skattefinansieringen är lägre än behovet så finns det risk för att resurser tas från den taxefinansierade delen. Det kan i sin tur innebära ett tapp i den planerade kontrollen.

För att få en budget i balans inom livsmedelskontrollen har vi sett över våra intäkter och prioriteringen av våra arbetsuppgifter. Vi har i budgetförslaget höjt upp avgiften på registreringar eftersom vi lägger ner mer tid på registreringar än det vi debiterar för. För att kunna ta rätt betalt kommer under 2024 kommer vi att se över livsmedelstaxan och förslår att miljö- och konsumentnämnden höjer taxan för registrering av livsmedelsanläggningar.

Vi ser en svårighet att hinna med de planerade kontrollerna utifrån dagens ekonomiska förutsättningar. Från 2024 har vi efterhandsdebitering för all kontroll som vi kan debitera. Årsavgifternas storlek kommer att stå i relation till hur mycket kontroll vi utför och inte som idag då merparten av årsavgifterna tas in i början av året i förskott och behålls för resten av året. Vi har valt att prioritera ner följande:

- Minskad tid för samverkan. Minskad deltagande i G9 och Sjuhärad-samverkansgrupper. Vi kommer inte längre att ingå i den grupp som Länsstyrelsen Västra Götaland håller i vars syfte är huvudsakligen att planera landsmöten vars syfte är att få samsyn inom livsmedelskontrollen samt att hjälpa åt i gemensamma utmaningar och utvecklingsfrågor. Då vi är i en tid med mycket förändringar är samverkan en stöd och kan ge effektivitetsvinster genom gemensamma lösningar. Minskad samverkan kan innebära att vi får lösa frågorna mer på egen hand.
- Motioner och remisser, där vi väljer att inte svara på några under 2024. Merparten av dessa kommer från Livsmedelsverket och behandlar ofta frågor som berör vår kontroll och den kontrollstöd vi får. Genom att inte svara på dessa mister vi möjligheten att påverka.
- Vi deltar inte i projektet SWARM, ett provtagningsprojekt som Statens veterinärmedicinska anstalt SVA håller i och vars syfte är att undersöka antibiotikaanvändning och

resistensläge inom djur i detta fallet kyckling . Vi påverkas inte av att vi inte deltar, Däremot påverkas SVA genom ett minskat provunderlag i projektet.

Dessa åtgärder kommer att medföra en ökad taxefinansiering. Trots det behövs det en förstärkning med 104 tkr för att budgeten ska vara i balans.

5.3.4 Tillstånd och juridik

Tillstånd och Juridik

Nettokostnaden för avdelningen har ökat med 400 tkr. 350 tkr av dessa beror på ökade personalkostnader kopplat till lön och inlöst övertid. För att hantera del av denna ökning har 4 % sjukfrånvaro budgeterats för.

Kostnaderna ökar generellt för avdelningen. Särskilt har avdelningen sett en stor ökning av kostnader för inköpta tjänster de senaste åren. Detta trots att en omfattande genomlysning av tjänster har gjorts under 2022/2023 och flera tjänster har sagts upp eller omförhandlats. Exempelvis driver dataservice i Borås ärendehanteringssystemen AlkT och OL2 där kostnaderna ökat med 32% på två år. Avdelningen kommer också ha nya kostnader för inrättande av e-arkiv under 2024.

Borås Stad har under många år utfört tillsyn av alkohol och tobak för Bollebygds kommun. Bollebygd kommun har sagt upp avtalet vilket kommer innebära en intäktsminskning om ca 100 tkr jämfört med tidigare år. Denna minskning kompenseras dock av en ökning avseende andra intäktsposter motsvarande ca 80 tkr. Avtalet upphör i årsskiftet 2023/2024.

Intäkterna kommer vara på samma nivå 2024 som 2023. Ny taxa började gälla 1 januari 2023 som innebar att vissa höjningar gjordes avseende den årliga tillsynsavgiften för försäljning av folköl, tobak och e-cigaretter. Ansökningsavgifter för alkohol och tobak har dock inte höjts sedan 2019. Nämndens kostnader för tjänster, personal och material har ökat sedan dess. Tillståndsenheten har arbetat aktivt med att effektivisera alla delar av ansökningsprocessen de senaste två åren, men ansökningsavgifterna motsvarar trots detta knappt hälften av vad det kostar att handlägga ett tillstånd. I slutändan måste staden ta ställning till att höja avgifterna eller skattefinansiera tillståndsprövningsprocessen i högre grad.

Myndighetssamverkan mot fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet

Myndighetssamverkan Borås vill fortsätta sitt arbete under 2024 och många år framåt. Detta bör bli ett permanent inslag i Miljöförvaltningens verksamhet. Men för att göra detta behöver Miljöförvaltningens ram utökas med 4 mnkr.

Myndighetssamverkan Borås vill fortsätta arbeta vidare med och utveckla den samordnade tillsynen vilket vi kan göra genom att arbeta ännu mer offensivt och uppsökande. Genom fler uppföljande tillsyner kan vi kontrollera och säkerställa att verksamheterna åtgärdar de brister som noterats vid den första samordnade tillsynen. Vi får också möjlighet att fortsätta kontrollera de verksamheter där vi misstänker eller har konstaterat att kriminella aktörer verkar. Myndighetssamverkan Borås vill även vidareutveckla arbetet med kartläggning och lägesbevakning vilka är betydelsefulla inslag i det proaktiva och uppsökande arbetet. Här genomför Miljöförvaltningen idag interna kontroller av verksamheter samt egna operativa insatser i syfte att leta upp verksamheter som kan vara relevanta för samordnad tillsyn. Här inkluderas bearbetning av tips från allmänheten och andra myndigheter samt genomlysning av sociala medier.

Miljö- och konsumentnämnden äskar att Myndighetssamverkan Borås tilldelas en utökad ram om 4 mnkr från 2024. Hittills har projektet haft 2,4 mnkr/år som när projektet startade motsvarade 3 årsarbetare. Dessa medel har varit tillräckliga utifrån perspektivet att Miljöförvaltningen härigenom kunnat lägga en stabil grund och samarbete med andra kommunala och statliga myndigheter. Däremot ser vi att dessa medel inte längre är tillräckliga med hänsyn till inflationen de senaste åren och att arbetet behöver vidareutvecklas genom åtgärder som förutsätter tid och resurser när vi ska effektivisera metodik, arbetssätt och utökad kontroll av verksamheter där kriminella aktiviteter konstaterats. För att göra detta krävs medel för årsarbetare men också för material och tjänster. Miljöförvaltningen har

identifierat behov av ytterligare en årsarbetare för att bland annat kunna göra fler och tätare uppföljningar.

Konsekvenserna av att Myndighetssamverkan Borås inte tilldelas nya medel eller mindre medel än vad som äskats är att personal som byggt upp värdefull kompetens inom området får lämna förvaltningen eftersom resurser saknas eller är otillräckliga. Vidare föreligger risk för att arbetet inte kan genomföras i den omfattning som behövs för att uppnå uppdragets mål och möjligheter, det vill säga motverka fusk, osund konkurrens och organiserad brottslighet. Ytterst ser vi konsekvenser för boråsarna och det sunda näringslivet i staden när oseriösa, kriminella aktörer får större möjligheter att verka på bekostnad av staden.

5.3.5 Miljötillsyn

Taxeintäkterna är budgeterade lägre än föregående år. Intäktsbudgeten är baserad på Behovsutredning 2023. Budgeterade intäkter är en beräknad effekt av att verksamhetsutövarna debiteras för utförd tillsyn samt att avdelningarna för Miljötillsyn är bemannade enligt budget.

Kostnadsminskningen beror på att personalbudget är beräknad utifrån faktisk sysselsättningsgrad. Personalkostnaderna är även minskade med sjukfrånvaro beräknad till ca 670 tkr.

Konsekvensen av 2024 års åtstramningar för att nå en budget i balans kommer kräva effektiviseringar i tillsynen och hårda prioriteringar av vilken tillsyn som kan utföras för att nå budgeterade intäktskrav. De tillsynsuppdrag som prioriteras bort, i den mån det är möjligt, är den tillsyn som ej kan finansieras med timavgifter så som viss del av intern samverkan och remisshantering. Vissa behovsprioriterade projekt kommer behöva prioriteras för att få en budget i balans.

För att arbetet med inventering av förorenad mark ska kunna fortlöpa behövs kompetens i form av juriststöd. För att klara fortsatt inventeringstakt av förorenad mark (MIFO) görs bedömningen att Miljötillsyn behöver utökat juriststöd för ansvarsutredningar. Denna del kan inte finansieras med avgifter. **Nämnden äskar 300 tkr för att täcka behovet.**

5.3.6 Miljö -och naturvård

Miljö- och naturvård är en ny avdelning som skapades 1 januari 2023 efter omorganisationen kopplad till samhällsbyggnadsprocessen. Eftersom avdelningen är ny är det idag svårt att veta exakt vilka kostnader avdelningen kommer att ha under 2024. Budgeten har därför grundats på den kännedom vi har idag och hur avdelningen arbetar 2023. Personalkostnaderna minskar något till 2024 och omfattar totalt 5,25 årsarbetare. Sjukfrånvaro motsvarande 4 % är budgeterat för.

Avdelningen behöver vissa konsultinsatser för att kunna genomföra sitt uppdrag och därför har en kostnad motsvarande 100 tkr budgeterats för. Dessa medel ska användas där det behövs sådan spetskompetens att det inte går att genomföra med ordinarie personal, särskilt kopplat till miljöövervakning och naturvårdsinventeringar.

Avdelningen ser stora kostnadsökningar inför 2024, särskilt kopplat till kommunens medlemskap i förbundet Luft i Väst, klimatkommunerna och Vattenrådet Lygnern. Medlemsavgifterna beräknas öka med ca 150 tkr till 2024.

Miljö- och naturvård är en skattefinansierad avdelning. Avdelningen kan få bidrag för olika LONA-projekt. Då finns möjlighet att få upp till 50 procent i bidrag för att genomföra projekt till nytta för naturvård, friluftsliv och folkhälsa. Miljö- och naturvård är för närvarande delaktiga i ett LONA-projekt kopplat till våtmarker men det kan bli fler inför 2024. Utöver det får också avdelningen 18 tkr i intäkter för den vattenprovtagning som bedrivs.

5.3.7 Konsument Borås

Konsument Borås säljer verksamhet till andra kommuner motsvarande 2 191,5 tkr och har 858 tkr i statsbidrag för energi- och klimatrådgivningen. Intäkterna har ökat för budget- och skuldrådgivningen samt konsumentvägledningen jämfört med föregående år eftersom avtalen räknats upp i enlighet med uppräknings 6 % PKV.

Reservation för energi- och klimatrådgivningens budget som kan komma att ändras på grund av att det pågår en dialog med andra kommuner att eventuellt utöka rådgivningen och upprätta samverkansavtal avseende energi- och klimatrådgivningen. Fördelar med en utökning är att vi erhåller ett större statsbidrag från Energimyndigheten vilket kommer göra att energi- och klimatrådgivningen kommer att kosta mindre för Borås kommun. De pengar vi erhåller i form av statsbidrag får endast nyttjas till energi- och klimatrådgivning. Det överskott som kommer att bli planeras därför att nyttjas till köp av konsulttjänst av tidigare energi- och klimatrådgivare som nu går i pension. Detta för att få till en bra överlämning. Inget är dock klart utan endast för kännedom att budget kan komma att ändras vid ett godkännande av samverkansavtal.

Totala personalkostnader har ökat till 8 585 tkr för år 2024 jämfört med budget 2023 då personalkostnader uppgick till 8186 tkr. Ökningen för år 2024 förklaras med inlöst övertid.

Miljö- och konsumentnämnden har under 2023 haft ett uppdrag att följa eventuellt ökade behov av budget- och skuldrådgivning, rapporterat till Kommunstyrelsen, och om så krävs har stadens ledning varit beredd att föreslå förstärkning av nämndens budget. Konsument Borås följer utvecklingen nogsamt och har ännu inte behövt flagga för förstärkning. Dock föreslås ett likadant uppdrag för år 2024 då vi lever i en oviss framtid och vet inte med säkerhet hur behovet av budget och skuldrådgivning ser ut och utvecklar sig framåt.

5.3.8 Naturvårdsfond

Borås Stads naturvårdsfond inrättades av Kommunfullmäktige 2007. Varje år får Miljöförvaltningen 200 tkr i anslag till fonden, som fördelas till olika naturvårdsprojekt. Denna summa har inte förändrats under de 17 år som fonden funnits. Miljöförvaltningen ser ett ökat intresse att söka bidrag ur fonden, samtidigt har inflation lett till ökade kostnader i samband med naturvårdsåtgärder. Av denna anledning äskar nämnden om att det årliga anslaget ska öka med 200 tkr (totalt anslag 400 tkr) från och med 2024 till Borås Stads naturvårdsfond.

Genom utökat anslag till naturvårdsfonden kan fler få stöd i naturvårdsarbete, vilket kan vara avgörande för att arbetet ska genomdrivas. Fonden ökar även möjligheten för förvaltningar inom Borås Stad att söka externa medel. Detta då naturvårdsfonden kan utgöra Borås egenfinansiering vid ansökan om exempelvis lokala naturvårdsbidrag (LONA).

5.3.9 Buffert

Bufferten beräknas med 1 procent av nämndens kommunbidrag. Eftersom Myndighetssamverkan är ett treårigt projekt och inte hör till nämndens ordinarie verksamhet har det lämnats utanför när nämnden har beräknat sin buffert i 2024 års budget.

6 Investeringar

6.1 Sammanställning Investeringar

Godkä nd utgift	Utgift tom 2022	Total budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028

	Godkä nd utgift	Utgift tom 2022	Total budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028
Investeringar årliga anslag								
Investeringar som löper över flera år								
Summa								

6.2 Investeringar som löper över flera år

Projekt	Godkänd utgift	Utgift tom 2022	Total budget 2023	Budget 2024	Plan 2025	Plan 2026	Plan 2027	Plan 2028	Projekt-status
			600						
Summa			600						

Förklaring projektstatus

0: Ej påbörjat projekt

1: Förstudie

2: Projektering

3: Investeringen pågår

4: Klart för ekonomisk slutredovisning

Miljöförvaltningen behöver investera i sina verksamhetssystem ECOS, OL2/AlkT och centrala system för att kunna möta verksamhetens befintliga och kommande behov. De medel som finns i budget för 2023 kommer troligtvis inte att hinna förbrukas i den uträkning som man planerat. De medel som inte förbrukas kommer att begäras om överföring till 2024 då arbetet fortskrider.

Under 2023 pågår det ett arbete med införande av tillsynsapp för handläggare samt arbete med integration mellan Ecos och Ciceron, detta är en del i det avtal som tecknades 2019 men som ännu inte är helt klart. 10 % av kostnaderna (ca 170 tkr) återstår att betala och kommer enligt avtal att betalas när samtliga krav är uppfyllda. Även en översyn av förvaltningen e-tjänster är under pågående arbetsprocess. Projektet är ännu inte klart och kan komma att beröra även 2024.

Investeringen är även en direkt följd av ny lagstiftning på området livsmedel, där efterhandsdebitering skall börja genomföras 2023. Förutsättningarna för livsmedelskontrollen är under förändring och omfattade ändringar av rutiner och arbetssätt krävs. En ny obligatorisk riskklassningsmodell för hur mycket kontroll ett livsmedelsföretag ska få kommer att gälla från och med 2024, vilket kommer att förändra hur mycket kontrolltiden och vilken kontrollfrekvens livsmedelsverksamheterna i Borås Stad ska ha. Nya riskklassningsbeslut måste fattas för alla verksamheter under 2023. Modellen för debitering av kontrolltid ändras från årsavgifter till efterhandsdebitering av faktisk nedlagd tid. Denna övergång ska göras senast 1 januari 2024.